

minna

2/2013

Tiina Rosenberg:

*Feministinen
kulttuuri on
aktiivista*

SUOMALAINEN NAISLIITTO RY

tässä Minnassa

- 3 **Puheenjohtajalta**, Maija Kauppinen
4 **Kolumni**, Kirsti Pohjonen
5 **Kulttuuria globaalisti ja lokaalisti**, Maija Kauppinen
6 **Kulttuurin voima**, Kirsti Pohjonen
8 **Sibeliuksen merkitys suomalaisille**, Maija Kauppinen
10 **Kauneuden ongelma**, Terttu Välikangas
12 **Feministinen kulttuuri**, Kirsti Ojala
13 **Illanvietto Verassa & Sarassa**, Maija Kauppinen
14 **Julkilausumat**
14 **Unohdetut yksineläjät**, Kirsti Pohjonen
16 **Rakastettu ja vihattu kodinhoitotuki**, Ritva Rundgren
18 **Pitkä työura naiselle**, Soilikki Suoranta
20 **Suomen Naisyhdistys 130-vuotias**, Seija Sihvola
22 **Aikansa naisasianainen**, Maija Kauppinen
25 **Eila Saarinen in Memoriam**, Tuulikki Ritvanen
26 **Lahtelaiset Immilän myllyllä**, Tuulikki Ritvanen
28 **Suden perimän tutkija**, Marja-Riitta Tervahauta
30 **Jäsenilta Torniossa**, Marja-Riitta Tervahauta
31 **Kirjaviisaat**, Marja-Leena Jaakkola, Terttu Välikangas, Tuulikki Ritvanen ja Maija Kauppinen
36 **Tilkkuvakka**
39 **Naisliiton hallitus ja osastojen puheenjohtajat**
39 **Kaisaniemen ajankohtaisseminaari**
Kansikuvassa Tiina Rosenberg. – Kuva: Ritva Rundgren

Sivu 5

Sivu 6

Sivu 8

Sivu 14

Päätoimittaja: Maija Kauppinen

Kirjoittajat ja kuvaajat: Marja-Leena Jaakkola, Maija Kauppinen, Anita Lyyra, Kirsti Ojala, Kirsti Pohjonen, Tuulikki Ritvanen, Ritva Rundgren, Soilikki Suoranta, Marja-Riitta Tervahauta ja Terttu Välikangas.

Toimitusneuvosto: Kirsti Pohjonen, Helsinki; Tarja Kortekangas, Alatornio, Anita Lyyra, Jyväskylä; Marja Miettinen, Hämeenlinna; Kirsti Ojala, Oulu; Tuulikki Ritvanen, Lahti, Soilikki Suoranta, Vaasa, Marja-Leena Jaakkola, Helsinki.

Julkaisija: Suomalainen Naisliitto ry, Aurorankatu 17 A 11, 00100 Helsinki, 0440-699 277, naisliitto@kolumbus.fi

Toimitus: Maija Kauppinen, Arvi Kariston katu 15 as. 12, 13100 Hämeenlinna, maijaesko@kotiportti.fi

Graafinen suunnittelu: Marja Kivelä

Paino: Multiprint, Vantaa 2013 • ISSN-L 0358-8203

Seuraava Minna ilmestyy kesäkuussa 2014.

VALLANVAIHTO

Kun minut valittiin neljä vuotta sitten Lahden syyskokouksessa Naisliiton puheenjohtajaksi, saatoin todeta Pentti Saarikoskea siteeraten: Minä en valinnut Naisliittoa, vaan se valitsi minut. Olin kolme vuotta aikaisemmin vastannut kyllä Leena Krohnin pyyntöön kirjoittaa Naisliiton Helsingin Osaston satavuotisjuhlakirja ja liittynyt vasta tuolloin jäseneksi. Tunsin itseni untuvikoksi – ja olin todella sitä. Vastuullinen luottamustoimi pelotti.

Nyt, neljä vuotta myöhemmin, kun olen jättämässä puheenjohtajuuden, olen tyytyväinen, että uskaltauduin tarttua puheenjohtajan nuijaan.

Ilman tätä rohkeutta en olisi päässyt mukaan aktiiviseen järjestötoimintaan enkä tutustunut sen viiteensataan itsenäiseen, eri ammatteja edustavaan naiseen. Jokainen heistä on laulun arvoinen, mutta rajoitetun tilan vuoksi voin mainita vain neljä: entisen ja nykyisen kuniapuheenjohtajamme **Raija Virtasen** ja **Leena Krohnin**, Liiton entisen puheenjohtajan **Oili Pāvalsin** ja entisen sihteerin **Rauni Auvisen**. Raijan sanat ”Missä rahat loppuvat, ajattelu alkaa” on siivittänyt ajatuksia, kun europula on uhannut ideoiden toteuttamista. Leenan usko naisenergiaan ja kannustus ovat aina innostaneet eteenpäin. Oilin huoliteltu olemus ja kohtelias käytös ovat muistuttaneet, että Suomalaisen Naisliiton jäsenet ovat aina olleet ja ovat nykyäänkin sivistyneitä naisia. Raunilta taas opin, kuinka liiton toimisto- ja raha-asiat hoidetaan

jäseniä ja tilintarkastajia tyydyttävällä tavalla.

Olen myös tutustunut sisarjärjestöihin ja niiden naisiin. Eli verkostoitunut. Martat ja naistoimittajat olivat minulle jo entuudestaan tuttuja. Martaliiton Emäntälehti oli tarjonnut ensimmäisen työpaikan toimittajana ja Naistoimittajien puheenjohtajuus tuntuman järjestötyöhön. Heti puheenjohtajuuteni alussa tuli tutuksi Tampereen Akateemiset Naiset, jonka kanssa järjestimme mediaseminaarin. Seuraavana vuonna saimme yhteistyökumppaneiksi Suomen Naisyhdistyksen, Suomen Akateemiset Naiset ja Naistoimittajat, joiden kanssa rakensimme Sederholmin taloon Naisjärjestöjen Keskusliiton satavuotisjuhliin hienon näyttelyhuoneen, Sivistyneet naiset.

Yhteistyö näiden sisarjärjestöjen kanssa on jatkunut, sillä parhaillaan suunnittelemme heidän ja kolmen uuden yhteistyökumppanin – eduskunnan naisverkoston, Päivälehdän museon ja Helsingin yliopiston

sukupuolentutkimusyksikön – kanssa Tekla Hultinin 150-vuotisjuhlaseminaaria. Seminaarin suunnittelu tällaisen asiantuntijajoukon kanssa on antoisaa ja avartavaa. Kuten on ollut Minna Canth ja Kaisaniemen ajankohtaisseminaarien samoin kuin luottamusnaisten koulutuspäivien järjestäminen.

Kaikkein mieluisinta on kuitenkin ollut, että olen saanut Naisliitossa jatkaa minulle rakasta työtä: lehden suunnittelua, kokoamista ja kirjoittamista. Jo toisena jäsenvuoteni tehtäväkseni tarjottiin Minnaa, jonka otin iloiten vastaan. Kun sain avukseni kirjoittavista naisliittolaisista koostuvan toimitusneuvoston ja parin vuoden kuluttua – Liiton talouden vankeututtua – lehdelle myös ammattitaitajan, Marja Kivelän, olin tyytyväinen. Ja palautteesta päätellen myös lukijat.

Naisliiton syyskokouksessa Liiton uudeksi puheenjohtajaksi valittiin **Kirsti Ojala** Oulusta. Valinta ilahdutti minua, sillä tiedän Kirstin aidoksi naisasianaiseksi, feministiksi. Hän tuntee hyvin Naisliiton ja varsinkin sen Oulun osaston; onhan hän kirjoittanut osastonsa historiikin, Pohjoisen naisen ääni. Kirsti on ollut Naisliiton hallituksessa kaksi vuotta jäsenenä ja vuoden varapuheenjohtajana.

Toivotan Kirstille onnea ja intoa jatkaa työtä naisten hyväksi Liiton 19. puheenjohtajana. Kiitän hallitusta samoin kuin kaikkia teitä, rakkaat naiset, yhdestä elämäni mielenkiintoisimmasta nelivuotisjaksosta.

Valoisaa joulua ja antoisaa naisasiavuotta 2014 toivottaen

Maija Kauppinen

Vuosikymmenien työläs urakka

Päivä Liike- ja virkanaisten syksyisessä samapalkkaseminaarissa Espoossa veti mielen matalaksi.

Puhujista mielentila ei toki johtunut. He olivat erinomaisia esiintyjä. Yhteinen viesti vain oli ankea: naisten ja miesten palkkaerot eivät ole vuosikymmenien ponnistuksista huolimatta kaventuneet. Kaikkien naisten ja miesten kokoaikaisen, säännöllisen työn palkkavertailu kertoo, että naiset jäävät miehistä jälkeen keskimäärin 590 euroa kuukaudessa. Naisten euro oli viime vuonna 83 senttiä.

Vähän eri lukuihin tullaan, kun mukaan otetaan vielä osaja määräaikaiset työt. Niiden tekijöinä naiset ovat enemmistössä. Päälinja pysyy: naiset ovat alakyntä.

Näin on, vaikka naiset ovat tätä nykyä kaikissa ikäluokissa koulutetumpia kuin miehet. Se ei silti heijastu suoraan työmarkkinoille. Päinvastoin, koulutustason nousun ja iän karttumisen myötä erot vain kasvavat.

Kokonaiskuvaa ei kirkasta sekään tilastotieto, että äidit maksavat pitämistään perhevaipaista laskua eläkkeelle asti.

Nopeaa ratkaisua monimutkaiselle ongelmavyyhdelle ei seminaarissa luvattu. Samapalkkaohjelman korkean tason johtoryhmän puheenjohtaja, oikeustieteen tohtori **Pentti Arjari** puhui vuosikymmenistä.

Syyt ovat syvällä. Työmarkkinat ovat jakautuneet yhä selvästi sukupuolen mukaan. Noin

70 prosenttia miehistä tekee töitä aloilla, joilla naisia ei ole joko lainkaan tai vain vähän. Samalla tavoin naisvaltaisilla aloilla miestyötoveri on vieläkin harvinaisuus.

Tämä kaikki tuntuu palloissa. Naisvaltaisilla aloilla palkkataso on alhaisempi kuin miesvaltaisilla aloilla, ja naisia on miehiä vähemmän johtopaikoilla. Lisää huomiota kaipaisi jatkumokin. Naisten pienet palkat tuottavat aikanaan niukan eläkkeen. Sekin jää tuntuvasti jälkeen miesten eläkkeistä.

Työmarkkinajärjestöt ovat ratkaisijana avainasemassa. Naisten pitäisikin entistä tarmokkaammin pyrkiä miesten valtaamiin ratkaisupaikkoihin.

Lainsäätäjälläkkin on keinoja. Erojen kutistamisessa auttaisi vaikkapa laki, jonka avulla

työpaikkojen palkkatiedot tulisivat avoimiksi.

Töiden jyrkkä jakautuminen alkaa jo koulutuksesta. Poikia vetää yhä tekniikka ja tyttöjä hoivatyö.

Tasa-arvotyössä vinoutumia on koetettu monin tavoin korjata. Parhailtaan yritetään ujuttaa sukupuolten tasa-arvon käsittelyä koulun opetussuunnitelmiin.

Tältä alueelta löytyisi naisjärjestöillekin tilaa lisätoimiin. Yhteisvoimin voisi panna pystyyn esimerkiksi kampanjan, joka tähdentäisi nuorille, miten kohtalokkaita opintovalinnat oikeasti ovat. Nuorena on perin työlästä mieltää, että päätökset nyt viitoittavat elämää pitkälti, aina eläkkeelle asti. •

Seminaaripäivän aloitti Lotta Västilän opastama kierros Verkatehtaalla.

KULTTUURIA LOKAALISTI JA GLOBAALISTI

TEKSTI JA KUVAT:
MAIJA KAUPPINEN

Suomalaisen Naisliiton teemana on ollut tänä vuonna Kulttuuri terveyden edistäjänä.

Aihetta on käsitelty laajasti ja monipuolisesti kolmessa valtakunnallisessa seminaarissa. Helmikuussa Kaisaniemen ajankohtaisseminaarissa pureuduttiin valokuvan, taidetutkimuksen, kirjallisuuden ja teatterin tervehdyttävään vaikutukseen, huhtikuussa Musiikkitalon Minna Canth -seminaarissa elokuvan, musiikkiterapian ja äidinkielen merkitykseen sekä taiteen/taiteilijan vapautteen ja vastuuseen.

Lokakuussa Hämeenlinnan Verkatehtaalla Minna Canth -seminaarin teemana oli Kulttuuria globaalisti ja lokaalisti. Ajankohtaista aihetta tarkastelivat europarlamentaarikko **Sirpa Pietikäinen**, Sibelius Celebrationsin johtaja **Erkki Korhonen**, kuvataiteilija **Tuula Lehinen** ja Taideyliopiston rehtori **Tiina Rosenberg**. Seminaarin juontajan toimi jäsenemme **Anneli Mäkinen**. Kuulijoita oli yli 80, joista neljännes hämeenlinnalaisia.

Kulttuurin tärkeydestä puhui myös kaupungin tervehdyksen seminaarilaisille tuonut **Sari Rautio**, valtuuston puheenjohtaja, toteamalla, että vaikka hyvä arki asuu Hämeenlinnassa, myös kulttuuria tarvitaan. Sitä onkin lähivuosina roppakaudella tarjolla, sillä ensi vuonna kaupunki täyttää 375 vuotta ja seuraavana on Sibeliuksen 150-juhlavuosi.

Seminaarin jälkeen naisliittolaiset kokoontuivat ohjelmalliseen illanviettoon Verka & Sarka -ravintolaan, Verkatehtaalla sekkin. Sielun ja ruumiin ravinnon lisäksi tarjolla oli myös koreutta: vintage-hattuja.

Hämeenlinnan kaupungin tervehdyksen seminaariin toi valtuuston puheenjohtaja Sari Rautio.

Sibelius-opiston harmonikkaryhmän iloiset sävelet avasivat seminaarin. Johtajana Reijo Ahonen.

Kulttuuri avaa tulevaa

– Kulttuuri on vahva voima ja kaikessa läsnä, europarlamentaarikko Sirpa Pietikäinen arveli. Hänen esitelmänsä otsikkokin oli Kulttuurin voima.

– Olen kokenut, että kulttuuri lohduttaa ja parantaa, europarlamentaarikko Sirpa Pietikäinen sanoi.

Kaunista kulttuurin ei hänen mukaansa silti tarvitse olla. Se voi myös pelästyttää. Sitäkään ei auta kaihtaa. Pitää kysyä itseltä, miksi vaikkapa taideteos hätkähdytti.

– Mihin se tässä ajassa voisi liittyä, kun se herätti voimakaan tunteen, hän opasti kuulijoitaan miettimään.

Taiteilija lainaa vaistonsa värähdyksiä

Selvä johtopäätös on, että me tarvitsemme kulttuuria ennen kaikkea ymmärtääksemme tätä hetkeä ja vallankin tulevaa.

– Mitä emme tiedä, siihen etsitään ensin selvyyttä taiteen ja kulttuurin kautta. Taiteilija on niiden kysymysten kynnyksellä, jotka ovat vasta tulossa. Jokainen taiteilija lainaa meille vaistonsa värähdyksiä.

Tällä on merkitystä varsinkin nykypäivänä, kun kaikki vaikutteet tulevat globaalisti hetkessä ja ovat syviä. Muutamia vuosikymmeniä sitten maailmalaajuiset muutokset rantauiivat meille parin vuoden viiveellä.

– Nyt joudumme miettimään, menetätkö työni, kun

– *Olen samaan aikaan pohjalaisen äitini ja karjalaisen isäni kulttuurien tuksena iloinen häjy lisätynä hämäläisen lehmähermoisuuden hitaudella eli maltilla, europarlamentaarikko Sirpa Pietikäinen luonnehtii itseään.*

Kreikassa on pankkikriisi, johon vaikuttavat pankkien pulmat Yhdysvalloissa, Sirpa Pietikäinen kuvasi maapallon henkistä pienentymistä.

Jokaisella meillä on oma tahto valita

Europarlamentaarikko kannusti luennossaan monenlaisiin kulttuurielämyksiin. Ne yhdessä rakentavat kulttuurin tajua, kasvattavat kielitaitoa lukea taiteilijoiden viestejä hiljaisista muutosvirroista.

Kaikilla meillä on tähän myös mahdollisuus. Sirpa Pietikäisen mukaan ihminen on kolmen tekijän summa. Geeni-perintö vaikuttaa, samoin kuin se, millaisessa kulttuuriympä-

ristössä elämme. Ruumiillinen ja henkinen historia eivät kuitenkaan sido meitä lopullisesti. Meillä on myös oma, vapaa tahto.

Kulttuurilla merkitystä tulevaisuudelle

Minna Canth-seminaarin luennot aloittanut europarlamentaarikko korosti myös, miten kulttuurilla on ihmisiä kokoava voima.

– Kokemus on erilainen, kun jaamme yhdessä vaikkapa musiikin synnyttämän tunnelman, hän sanoi ja tähdensi, että kaikissa ihmisissä on perimältään enemmän samaa kuin erilaisuutta. Siitä todistaa esimerkiksi juuri musiikki.

– Kun sanat tai koodit loppuvat, kulttuuri alkaa. Uskon, että erityisesti siirtymäaikana kulttuurilla on mahtava voima. Kulttuurissa jaetaan asioita, kaikki tekevät yhdessä jotakin.

Tälläkin on merkitystä tulevaisuudelle.

Sirpa Pietikäinen muistutti, että nykykulutus vaatisi pian 4,5 maapalloa. Siksi hänestä on syytä kysyä, miten rakennetaan materiaalisesti niukempaa maailmaa.

Hän pohti myös, miten käyttäytyään, kun elämä on ankeaa, rumaa ja toivotonta, kuten sotien runtelemissa oloissa. Onko keinoa kertoa jostakin paremmasta.

Vastaus löytyy tietysti kulttuurista.

Flow kantoi läpi koko seminaaria

Sirpa Pietikäisen esitys oli loistava alku kaikkiaan neljän

esitelmän päivälle. Hän nostatti yleisön tunnelmat korkeuksiin. Sen myönteinen, yhteinen ilmapiiri, flow, kantoi sekä yleisöä että myös esiintyjä läpi koko seminaarin. •

Motto:

Mikä on sellaista kulutusta, joka ei hiivu vaan vain lisääntyy käytöstä?

Vastaus on: kulttuuri.

Sirpa Pietikäinen:

Monikulttuurisuus vahvistaa identiteettiä

Minuus, identiteetti, ei ole yksiulotteinen ja pysyvä. Se on kerroksellinen ja jatkuvasti elävä. Uudet ja erilaiset piirteet eivät ole uhka minuudelle eivätkä ne vähennä sen aiempia osia. Ne värittävät ja lisäävät sitä. Olen suomalainen ja eurooppalainen, nainen, globaali, luontoihminen, kuvina ja rytminä maailman näkevä, tytär, lapsi, aikuinen, suvaitseva, kiihkeä... Olen mo-

nia asioita, jotka vaikuttavat ja värittävät toisiaan, lisäävät ja täydentävät niitä, mutta eivät uhkaa tai vähennä. Tästä monikulttuurisuudessa on mielestäni kyse. Se vahvistaa identiteettiä, ei uhkaa sitä. Se vahvistaa sen aiempia puolia ja tekee ne näkyväksi lisätesään siihen uusia kerroksia. Se auttaa ymmärtämään eri osasten yhtäläisyydet ja eroavuu- det. Tämä tapahtuu jokaisen

henkilöhistoriassa jossakin määrässä paikallisin ja kulttuuriperinnön eväin ja isommissa mullistuksissa isommin vaikutuksin. Mitä enemmän, sitä rikkaammin, jos on kyky käsitellä asiaa. Jollei kykyä ole, seurauksena on torjunta, viha ja pelko sekä toisia että lopulta myös itseä kohtaan. Seurauksena on myös sen mukainen maailma.

Erkki Korhonen päätti esityksensä Finlandiaan, jossa kuuluu höyryveturi Lemminkäisen vihellys junan lähtiessä Hämeenlinnan rautatieasemalta ja jonka sävelet nostavat mieleen Aulangon maisemat. Taustalla Ainin hieno profiili, joka on piirretty Andante festivoon.

NOKIA LÄHTI, SIBELIUS JÄI

Kymmenen vuotta sitten Suomi meni maailmalle Nokia edellä. Nyt maailma valloitetaan Sibelius kärjessä. Lippua heiluttaa hämeenlinnalainen Erkki Korhonen, joka hurmasi kuulijansa puhessaan Sibeliuksen merkityksestä ja soittaessaan hänen musiikkiaan.

Pianisti Erkki Korhonen on paluumuuttaja. Oitis kaupunkiin tultuaan hänet kutsuttiin vuonna 2008 Hämeenlinnan Sibelius-seuran puheenjohtajaksi. Hän kertoo ottaneensa halukkaasti puheenjohtajuuden ja aloittaneensa perusteelliset Sibelius-opinnot.

– Luin kaiken, mitä Johan Christian Julius ”Jean” Sibeliukselta ja hänen ajastaan on

kirjoitettu, ja opettelin kaikki hänen teoksensa, hän kertoo.

Niinpä Erkki Korhonen hallitsee nyt suvereenisti Sibeliuksensa ja on kysytty esiintyjä mitä erilaisimpiin tilaisuuksiin.

Oma raha ja kieli kohottavat itsetuntoa

Jotta ymmärtäisi, mikä teki Jean Sibeliukselta patrioottisen ja kosmopoliittisen säveltäjän, on sukellettava Erkki Korhosen mukana sataviisikymmentä vuotta taaksepäin. Eli Krimin sotaan, jonka seurauksena rakennettiin Hämeenlinnasta Helsinkiin rautatie, joka avattiin 1862. Hämeenlinna oli tuolloin armeijan tukikohta, ja rautatietä pitkin sotilaat saataisiin nopeasti rannikolle, jonne Venäjä pelkäsi brittien hyökkäävän. Armeijan lääkäriksi tuli Christian Sibelius, Jeanin eli kotoisasti ”Jannen”, isä. Mutta pian lääkärin oli otettava hoitaakseen myös kaupungin sairaat,

sillä Hämeenlinnassa säästettiin tuolloinkin terveydenhoidossa.

Rautatien ohella muita 1860-luvun suuria, kansallista itsetuntoa nostavia asioita oli oman rahan, suomen markan, saaminen ja kieliasetus, jonka ansiosta suomen kielestä tuli maan virallinen kieli.

– Ellemme olisi asetusta saaneet, puhuisimme edelleen ruotsia, eikä meillä olisi Minna Canthia eikä Eino Leinoakaan, Erkki Korhonen huomauttaa.

Suomesta kehittyvä sivistyksen kieli

Positiivisia tapahtumia varjosti kuitenkin nälänhätä, joka koetteli Suomea vuosikaudet. Pahimmillaan nälänhätä oli vuonna 1868, jolloin lääkäri Sibelius kuoli lavantautiin. Jälkeensä hän jätti varattoman kodin, koska oli hyväntahtoisuuttaan taannut ystäviensä velkoja. Perhe jäi Hämeenlinnaan ja Janne naisten hoiviin.

– Äidin, mummon ja sisaren, myöhemmin vaimon, Ainon, kasvatettavaksi, Erkki Korhonen kertoo ja lisää, että Aino piti aikanaan kovaa ”jööta” puolisolleen. Säveltäjä luonnehtikin puolisoaan sanomalla: ”Minä olen lasiprisma, sinä timantti”.

Koulunsa Janne kävi normaalityyppisessä, jonka Hämeenlinna sai vuonna 1873. Ja sai samalla Suomen parhaat opettajat ja oppilaat; olihan se maan ainoa suomenkielinen lyseo. Vaikka Janne kävi koulua suomen kielellä, hän käytti usein puhe- ja kirjoituskielenä ruotsia. Suomesta puuttui tuolloin paljon sanoja, joilla ilmaista itseään. Mutta vähitellen suomesta kehittyi sivistyksen kieli. Ja Jean Sibeliuksesta säveltäjä, jonka sävelten kannattamana Hämeenlinna haluaa nyt nousta maailman kartalle, Suomen Salzburgiksi.

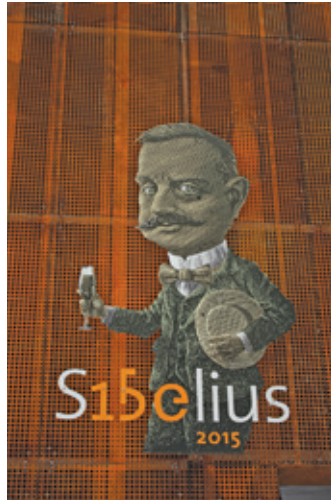
Tai ellei Salzburgiksi, ainakin Hämeenlinnan ystävyyskaupungin, Bachin ja Lisztin Weimarin veroiseksi.

Hämeenlinna on väestöllisesti Suomen napa

Tähän Hämeenlinnalla on Erkki Korhosen mukaan erinomaiset valmiudet.

– Kolmannes Suomen väestöstä asuu ja lähes puolet työpaikoista sijaitsee HHT-kasvukäytävällä eli Helsinki–Hämeenlinna–Tampere -vyöhykkeellä. Maantieteellinen sijainti on loistava, ja liikenneyhteydet ovat joka suuntaan erinomaiset. Valmis, toimiva infrastruktuuri houkuttelee ei vain asukkaita vaan myös taiteilijoita.

Hämeenlinnalla on lisäksi historia, josta voi ammentaa moneen lähtöön. Kaupungin historia on lähes tuhatvuotinen, sillä 950 vuotta sitten viikinkiarmeija tuli valtaamaan Hämettä, mutta pikkukylien miehet löivät sotajoukon hajalle. Ret-

Lasse Rantasen piirtämä karikatyyri Sibeliuksesta. Nimestä erottuu oranssi ibe. Oranssi on ainoa väri, joka hyväksytään joka puolella maailmaa

ken varapäälikkö Egil kaatu Pälkäneellä. 1200-luvulla Birger Jaarli teki sitten ristiretken Hämeeseen, minkä seurauksena kaupunki sai oman keskiaikaisen linnansa. Sitä sivuaa vanha sisämaan kuninkaantie, Hämeen härkätie. Vuonna 1639 Hämeenlinna sai kaupungin oikeudet, ensimmäisenä sisämaankaupunkina. Myös Kaupunginpuisto on maan vanhin ja Aulangon luonnonsuojelualue maan kuulu.

– Hämeenlinnalla on tarjolla kaikkea, mitä kansallinen ja kansainvälinen merkkikaupunki tarvitsee, Erkki Korhonen tiivistää. Täällä ei voi olla törmäämättä kulttuurin ja historian moninaisuuteen. Eikä mitään tarvitse keksiä.

Jean Sibelius on kansainvälisessä nousussa

Kuten ei tarvitse Sibeliustakaan keksiä. Eikä hänen merkitystään kosmopoliittisena säveltäjänä, minkä muikin maailma tunnustaa.

– Maailmalla nostetaan omia kulttuurihenkilöitä kansainväliseen tietoisuuteen. Mik-

si ei myös Suomessa? Erkki Korhonen kysyy. Eurooppalaisten voimavara on kulttuuri, jota koko muu maailma meiltä kaidehtii. Eikä sitä voi myydä.

Näihin eurooppalaisiin voimavaroihin kuuluu Jean Sibelius, joka oli esikuva ja rohkea tiennäyttäjä ei vain säveltäjille vaan koko Suomelle. Ja nyt Hämeenlinnalle.

Erkki Korhonen muistuttaa, että Jean Sibelius tunnettiin maailmalla hyvin jo viime vuosisadalla. Esimerkiksi Yhdysvalloissa hän pääsi vuonna 1937 uutislehti Timen kanteen. Ja nykyäänkin hänen musiikkiaan kuunnellaan paljon, muun muassa Australiassa häntä soimitetaan enemmän kuin Johann Sebastian Bachia.

Kuhmon kamarimusiikkien luoja Seppo Kimasen mukaan Sibelius on maailmalla nousussa. Sloganista Nokia lähti, Sibelius jäi voi tulla uusi iskusanamme. •

Sibeliuksen syntymäkaupunki -säätio

on perustettu kulttuuriministeriön toiveesta valmistamaan ja toteuttamaan kansainvälistä Sibelius 150-juhlavuotta, joka on vuonna 2015. Tämän ohella säätio, jonka markkinointinimi on Sibelius Celebrations, vastaa Hämeenlinnan konserttitoiminnasta ja muista tapahtumista. Niistä näkyvin on syyskuussa toteutettava elämyksellinen valon, runon ja musiikin täyttämä Sibelius Festival, mikä toteutetaan Hämeenlinnan torilla ja ravintoloissa. Sen samoin kuin muiden tapahtumien tarkoitus on tehdä Sibeliusta tunnetuksi lokaalisti ja globaalisti.

Kauneuden kapinallinen

– Näinä rumina aikoina ainoa oikea protesti on kauneus, kuvataiteilija **Tuula Lehtinen** totesi esitelmässään **Kauneuden ongelma**.

Tamperelainen kuvataiteilija Tuula Lehtinen on kuvataiteen moniosaaja, jolle arvokkaan tradition ja käsityötaidon jatkaminen ja uudistaminen on tärkeää, mutta joka on myös kauneuden puolestapuhuja. Itseään hän ilmaisee maalaten öljyvärein, grafiikka-, mosaiikki- ja posliinitöin ja osallistumalla arkkitehtuuri- ja infrastruktuurihankkeisiin.

Lokaali näkökulma taiteilijatiellä

Tuula Lehtinen on ollut aina kiinnostunut kauneudesta. Tätä näkökulmaansa hän joutui pohtimaan jo 1970-luvulla taidekoulussa, missä taiteelle haettiin ajan hengen mukaan poliittista näkökulmaa ja kauneudesta haluttiin eroon.

Tuula Lehtinen valmistui Suomen Taideakatemiasta vuonna 1980, mutta edelleen kauneus on tabu. Ja edelleen hän kysyy:

– Miksi taiteen pitäisi olla raflaavaa ja miksi taiteilijan pitäisi muuttaa maailmaa? Miksi mennään jopa niin pitkälle, että kauneudesta tulee rumaa. Taidetta voidaan tehdä monella tavalla. Ennen kaikkea taide on kovaa työtä.

1990-luvulla Tuula Lehtinen alkoi ottaa tilaa itselleen: tehdä taidegrafiikkaa ja maalata öljyväreillä rohkeasti kukkia. Hän muutti työrotiinejaan meditatiolla, työstämällä teoksiaan pitempään, jopa kuukausia, ja alkoi hyödyntää Photoshop-kuvankäsit-

Modernismi vei tullessaan kauneuden roskalaatikoon, Tuula Lehtinen toteaa.

telyohjelmaa töissään. Sen avulla hän on toteuttanut muun muassa Ismo Alangon cd-levyn kannen ja suuren, 40 cm x 150 cm:n kokoisien kukkataulun, johon hän liitti vanhan kukkataulunsa kukkien lehtiä ja kukkia.

– Maalaamisen pitää olla ekspressiivistä. Kauneuteen taiteessa

liittyy käsityö, joka vaatii aikaa. Taide on aina myös löytöretki itseen.

Globaali näkökulma löytyi Bergenistä

Tuula Lehtisen taiteilijan ammattiin kuuluu lokaalisuuden

”Kun kauneus kyseenalaistetaan, kyseenalaistetaan naiseus.”

ohella globaali näkökulma. Hän hoiti Norjassa Bergenin taidekorkeakoulussa kaksi vuotta uuden grafiikan professuuria. Työn Norjassa hän kertoo olleen ihana kokemus. Väkeä oli eri puolilta maailmaa, ja hän totesi, että opettaminen on paras tapa oppia.

– Siellä opin, miten yhdistää painettua kuvaa ja keramiikkaa.

Suomeen palattuun Tuula Lehtinen on pitänyt useita taidenäyttelyitä, muun muassa viime vuonna Hämeenlinnassa näyttelyn nimeltään Kauneudesta. Hämeenlinnan näyttelystä kirjoittaessaan kuvataidekriitikko Veikko Halmetoja nimitti Tuula Lehtistä kauneuden kapinalliseksi, joka pakottaa meidät kyseenalaistamaan itsemme.

Kauneudesta-näyttely siirtyi Hämeenlinnasta Turkuun Väinö Aaltosen taidemuseon. Sinne Tuula Lehtinen lisäsi muutamia hykerryttävän feminiinisiä teoksia kuten Huulipunia-sarjan ja pinkin seinän, jossa oli kukkakehyksiä. Ne kuten kukat ja aurin-gonlasku ovat hänen mukaansa vaikeita ja vaiettuja kuva-aiheita, samoin kuin roskakoriin joutuneet käsityöt.

– Kun kauneus kyseenalaistetaan, kyseenalaistetaan naiseus. Miksi korkokengistä ja huulipunista tehdään naurettavia kliseitä?

Ympäristöstä ei voi puhua mainitsematta kauneutta

Taidemaailma on ahdas pullonkaula, jossa museojohtajat ja -kuraattorit päättävät, kuka päästetään esiin.

2000-luvulla Tuula Lehtinen onkin alkanut osallistua arkkitehtuuri- ja infrastruktuurihankkeisiin, joissa prosenttitaidemäärärahalla tilataan taidetta kiinteistöihin ja yleisiin paikkoihin. Hänen uusimpia töitään on

Mosaiikkitaullaan Joutsenlampi Tuula Lehtinen haluaa osoittaa, että paratiisikin on olemassa.

Hämeenlinnan Ojoisten lastentalon viisi mosaiikkiteosta ja E18-moottoritieellä Ruotsinpyhtään risteyssiltaan Kari Vehmaksen ja Seppo Lehdon kanssa tehty siltapilari. Väyläestetiikkaa parantavat myös Ruotsinpyhtäälle tänä vuonna rakennetut lasiset melusteet, joiden suunnitteluun taiteilija on osallistunut.

Kysymystä, signeeraako hän myös nämä teokset, hän kertoi miettineensä, sillä onko tällaisessa teoksessa edes paikkaa, johon sen voi tehdä. Ja lisäksi, ettei hän ole kiinnostunut romanttisesta taiteilijakuvasta.

Ruotsissa taiteilijoille maksetaan muun muassa tällaisista hankkeista asiantuntijapalkkiota, Suomessa ei. Taiteilijoita joka ta-

pauksessa tarvittaisiin enemmän lisäämään rakennetun ympäristön kauneutta ja koskettavuutta.

Kaikki eivät ole tästä samaa mieltä. Edelleenkin.

”Taidetta ei voi olla kauneus”, toimittaja Juhani Karila kirjoitti tämän vuoden toukokuussa Helsingin Sanomissa.

Lause ei vastaa Tuula Lehtisen eikä liioin kaikkien naisten näkemystä. •

TAITEILIJAN AMMATTIKUVA:
Taitava. Vähän hankala.
Dramaattinen persoonallisuus.
Boheemi elämäntyyli.
Nero ja näkijä.
Kylähullu ja metsänpeikko.
Poliittinen agitaattori.

Feministinen kulttuuri – aktiivista ja näkyvää

Rehtori Tiina Rosenberg hämmensi kuulijansa räväkällä puheellaan feministisestä kulttuurista.

– Muutosviesti ei mene perille, ellei toiminta ole aktiivista ja näkyvää, hän tiivisti sanomansa.

Feministisessä kulttuurissa on Tiina Rosenbergin mukaan vallalla tällä haavaa kaksi peruspiirrettä: naisen ruumiillisuus ja omaelämäkerrallisuus.

– Naisen ruumiillisuuden julkiseksi tekeminen on ongelmallista, mutta kun uskaltautuu näyttämään synnytystä tai kertomaan raiskauksesta, se voimaannuttaa. Sama vaikutus on, kun kertoo oman elämäkertansa. Tästä on hyvänä esimerkkinä Minna Canthin Työmiehen vaimo.

Esimerkkeiksi feministisestä kulttuurista puhuja otti kaksi näkyvää ryhmää: venäläisen punkyhtyeen Pussy Riotin ja ukrainalaisen topless-naisten Femen yhteisön.

Performanssi kirkossa

Pussy Riot on tullut tunnetuksi siitä, että osa sen jäsenistä esitti helmikuussa 2012 moskovalaisessa kirkossa lyhyen performanssin, jossa he rukoilivat neitsyt Mariaa auttamaan venäläisiä naisia ja vapauttamaan Venäjän Vladimir Putinista. Demokraattista toivomusta seurasi vankilatuomio.

Tiina Rosenbergin esitys paljasti hänen olevan feminismiin intomielinen saarnaaja.

– Venäjällä on korostunut nykyhallinnon aikana autoritääriäinen politiikka, mikä ilmenee naisvastaisuutena ja homofobiana, Tiina Rosenberg kertoi. Aktivistit ovat usein naisia tai rohkeita miehiä. Pussy Riotin esiintyminen kirkossa oli selvä valinta, koska kirkko ei ole ongelmaton paikka ortodoksinaisille.

Avuksi paljaat rinnat

Femen on ukrainalainen vuonna 2008 perustettu naisasialiike. Tunnetuksi se on tullut nuorista naisista, jotka paljastamalla mielenosoituksissa rintansa haluavat parantaa naisten asemaa miehissä Ukrainassa. Protestit he kirjoittavat alastomille vartalolille.

– Rinnoilla on suuri symboliarvo ja paljailta rinnoilla eritoten, sillä ne auttavat naisia saamaan äänensä kuuluviin, Tiina Rosenberg totesi lisäten, että prostituution vastustamisen ohella Femen on ottanut kantaa myös siihen, peittääkö nainen

Tiina Rosenberg (55) on Suomessa kasvanut, mutta Sveitsissä ja DDR:ssä opiskellut ja Ruotsissa elämäntyönsä tehnyt teatterin ja sukupuolentutkimuksen tutkija ja professori. Vuoden 2013 alusta hänet nimitettiin Taideyliopiston rehtoriksi.

päänsä burkalla, hupulla vai huivilla.

– Feminismissä pitää aina paikallistaa kulttuurien ehdot ja naisten omat toiveet. On tuotava voimakkaasti esille, että sukupuoli ei ole koskaan yksin.

Pussy Riotin ja Femenin kaltainen aktivistinen feminismi on osa ihmisoikeusliikettä, johon kuuluu sosiaalinen oikeudenmukaisuus, tasa-arvo ja syrjinnän vastustaminen. 11. syyskuuta 2001 tapahtumien jälkeen lännessä on kehittynyt aggressiivinen nationalismi. USA:ssa ja Euroopassakin on esimerkiksi puistoista ja rautatieasemilta penkit vähennetty minimiinsä ja epäonnistuneita ihmisiä pidetään röyhkeinä. Myös Suomessa nationalistinen populismi on lisääntynyt.

Naisen ja feministin ero

Naisen ja feministin ero riippuu Tiina Rosenbergin mielestä valtasuhteista. Siitä kertonee parhaiten seuraava sitaatti hänen haastattelustaan Tulva-lehdessä 2/2013:

”Feminismin perusaate on, että sukupuoli ja naiset ovat meidän alaamme. Asioita pitäisi katsoa myös luokan, etnisyyden, rodun ja seksuaalisuuden kautta. Me olemme progressiivinen voima. Meillä on hirveän suuri määrä tietoa näistä asioista: esimerkiksi siitä, kuinka paljon miehet ottavat tilaa. Sitä tietoa täytyy käyttää! On myös tärkeä muistaa, ettei tasa-arvo ole vain teoreettista, vaan ennen kaikkea tekemistä. Liike täytyy pitää käynnissä. Ei saa olla konfliktipelkoinen.”

Lopuksi Tiina Rosenberg totesi, että feminismiä täytyy olla siellä, missä naisia on, ja toivotti kuulijoilleen feminististä tulevaisuutta. •

Vedän verkkaa, kudon sarkaa

Naisliiton Hämeenlinnan osaston järjestämään ohjelmalliseen illanviettoon Verka & Sarka -ravintolaan osallistui yksin laskien 59 naista ja miestä. Emäntinä olivat **Heli Eskolin, Kirsti Ikonen, Maija Kauppinen, Riitta Kopra, Kukka Lehmusvirta, Raija Lindén** ja **Ritva Rysä**. Heliin puoliso **Pentti Repo** hoiti juoma- ja ravintolan emännät ruokatarjoiluun. Sielun ravintoa tarjosivat paikalliset lausuja **Anita Ojanen** ja saksofonisti **Yrjö Hauskala**. Pisteenä illalle oli vintage-hattujen huuto-kauppa, jossa meklarina toimi **Kirsti Ikonen**. Moni muun muassa Liiton puheenjohtaja – lähtikin tyylikäs hattu päässään illanvietosta kotiin. Tai hotelliin, kuten vaasalainen **Loviisa Seppänen**. Matkalla tuuli tarttui hänen hattunsa lie-reihin ja lennätti sen Vanajaan. Sattumoisin polulle asteli nuori herrasmies Lammilta, joka kahlasii ruovikkoon ja pelasti hatun kuivana omistajalleen. •

Lausuntataiteilija Anita Ojanen kertoi, miten läskeistä päästään ma-naamalla eroon.

Vaasan Naisklubin Loviisa Seppänen vielä ennen hattua.

Naisliiton sihteeri Kukka Lehmus-virta on löytänyt pukevan karva-hatun.

Oulun osaston Liisa Päätalolla (vas.) ja Terttu Välimäki oli paljon yhteistä.

Saksofonisti Yrjö Hauskala hauskutti kuulijoita ikivihreillä sävelmillä.

Huutokauppareklari Kirsti Ikonen näytti, miten hattu pukee naisen.

Heli Eskolin on löytänyt tyylikkään hatun.

Helsingin Osaston Anneli Mäkinen (vas.) on vielä seminaaritäpinöissä, vieressä Tarja Salin, Helsingistä hänkin.

KAKSI JULKILAUSUMAA

Suomesta naiskomissaari ensi syksynä

Euroopan unionin komission 28 jäsenestä kolmasosa on nyt naisia. Ensi syksynä koottavassa uudessa komissiossa naisten osuutta pitää kasvattaa. Suomalaisen Naisliiton mielestä Suomen on syytä omalta osaltaan näyttää mallia tasa-arvon lisäämisessä. Suomesta on komissioon lähetettävä naisjäsen.

EU:n parlamenttivaalien aikaan ensi toukokuussa Suomi on ollut unionin jäsen 19 vuotta. Sinä aikana Suomen hallitus on valinnut Brysseliin kaksi miestä merkittäviksi vallankäyttäjiksi. Komissaarit Erkki Liikanen ja Olli Rehn ovat tehneet erinomaista työtä. Suomalaisen Naisliiton syyskokous painotti Hämeenlinnassa, että viimeistään nyt on naisen vuoro nousta täältä tälle tärkeälle paikalle tekemään eurooppalaista politiikkaa.

EU:n jäsenvaltioiden nimettävä komissaariehdokkaiksi sekä naisia että miehiä

Nykyisistä EU:n 28 komissaarista yhdeksän, eli noin 32 prosenttia on naisia. EU:n jäsenmailla on valta nimetä komissaariehdokkaat ja siten vaikuttaa komission kokoonpanoon. Ongelmana on ollut, että jäsenmaat esittävät pääasiassa vain miesehdokkaita.

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta Tane esittää, että jäsenmaat nimittäisivät kaksi komissaariehdokasta: miehen ja naisen.

EU:n poliittisessa päätöksenteossa naiset ovat edelleen aliedustettuina. Esimerkiksi parlamentin puhemiehinä, valiokuntien puheenjohtajina tai muissa johtavissa tehtävissä naisia on yhä huomattavasti vähemmän kuin miehiä. Naisten ja miesten tasa-arvo on yksi EU:n peruseroista. EU ei voi kuitenkaan olla uskottava tasa-arvon edistäjä, jos miehet ja naiset eivät ole tasa-arvoisesti edustettuina sen omassa päätöksenteossa.

Europarlamenttivaalit pidetään toukokuussa 2014, ja ehdokashankinta on parhaillaan käynnissä puolueissa. Tane muistuttaa, että paras tapa varmistaa sukupuolten tasa-arvon edistyminen EU:n päätöksenteossa on asettaa miehiä ja naisia tasa-arvoisesti ehdokkaiksi vaaleissa. Sukupuolten tasa-arvon edistäminen EU:n tasolla on siis myös jäsenmaiden puolueiden vastuulla.

Yksin eläviä ihmisiä on Suomessa jo yli miljoona, noin neljäsosa aikuisista. Iso osa heistä on keski-ikäisiä naisia. Monella elo on niukkaa.

Kansanedustaja, keskustan varapuheenjohtaja **Annika Saarikko** patisti naisjärjestöjä tarttumaan tämän lähes unohdetun joukon ongelmiin. Eduskunnan naisverkkoston puheenjohtajana toiminut nainen puhui lokakuussa Naisliiton Helsingin osaston jäsenillä.

Yksin elävien epätasa-arvoisuudesta Annika Saarikko otti esimerkiksi kotitalousvähennyksen, jota yksineläjä saa vähemmän kuin kahden hengen talous. Esimerkiksi remontoinen yhteiskunta tekee näin yksinäläiselle muita kalliimmaksi.

– Työikäinen perheellinen turkulainen voi vähentää verotuksessa kuluja, joita syntyy työssäkäynnistä Helsingissä ja viikoittaisesta asumisesta siellä. Samassa lähtötilanteessa olevalle yksineläjälle tämä ei onnistu.

Tasa-arvosaralla nykyään hiljaista

Illan teemana oli kuulla lainsäätäjän näkemyksiä siitä, mitä puutteita tasa-arvon tiellä yhä on. Samalla mietittiin joukolla, mihin naisjärjestöjenkin olisi syytä kiinnittää huomiota ja vaatia muutoksia.

Annika Saarikko täytti marraskuussa 30 vuotta. Eduskunnassa hän on ensimmäistä kautta. Hänet valittiin parlamenttiin 2011 Varsinais-Suomesta.

Hän viittasi presidentti Tarja Halosen, jonka mukaan tasa-arvotyössä syntyi viime vuosisadan alkupuolella tuloksia vauhdikkaasti. Sitten tuli hiljaista.

– Isot muutokset ovat tapahtuneet minun elinaikanani, kansanedustaja arvioi jatkoa. Tasa-arvolaki syntyi vuonna 1987. Eduskunta sai ensimmäisen naispuhemiesmiehen 1994, maa ensimmäisen naispresidentin 2000.

Kansanedustaja Annika Saarikko epäilee, että ilman jonkinlaista pakkoa isän osuuden kasvattamisessa on vaikeaa edetä.

Yksineläjät kaipaavat puolestapuhujia

Hallituksessa nainen nousi valtiovarainministeriön ykköspaikalle 2011.

Äitiyspakkaukselle lisää rahaa

Kaikkien puolueiden naiskansanedustajat muodostivat naisverkoston parikymmentä vuotta sitten. Sen suurimmaksi saavutukseksi Annika Saarikko nimesi päivähoitojärjestelmän luomisen.

– Tällä kaudella naisverkosto ei ole ollut kovin aktiivinen.

Tasa-arvokysymykset ovat taka-alalla taloudellisesti huonoina aikoina.

Vaikeimpiin asioihin kuuluu hänestä edelleen työn ja perheen yhteensovittaminen.

– Vanhempainvapaan järjestelyjä on uudistettava.

Vanhemmuiden kustannusten jakamista nykyistä oikeudenmukaisemmin hän piti niin ikään tärkeänä.

– Pitäisi luoda kansallinen rahasto, jolla korvataan nämä kulut. Se on konkreettinen keino lisätä työpaikkoja. Kyse on pienyrityksistä. Uudet työpaikat syntyvät nyt pääsääntöisesti pieniin ja keskisuuriin yrityksiin.

Äitiyspakkaus on komea suomalainen keksintö. Sen hintaa ei ole kuitenkaan Annika Saarikon mukaan

pariinkymmeneen vuoteen tarkistettu. Naisverkosto on vaatinut tähän lisää rahaa ja myös joustavuutta pakkauksen kilpailutukseen. Viime syksynä talousarvioon esitettiin yhden miljoonan lisämäärärahaa, tuloksetta.

Tasa-arvo on monimutkainen kokonaisuus, joka on isosti kiinni eduskunnan ulkopuolisista tekijöistä. Syyllisiksi puhuja osoitti etenkin työmarkkinajärjestöjä. Niiden neuvottelupöydissä on enimmäkseen miehiä eikä niissä tasa-arvotema ole ollut erityisen vahvoilla.

Naisjärjestöjen lujitettava yhteisötetta

Esitelmän jälkeisessä keskustelussa muistutettiin vielä, että kotiäitien eläkeasiat ovat jääneet pahasti varjoon. Jos nainen on poissa työelämästä 15 vuotta hoitamassa perheen lapsia, eläke jää vähäiseksi.

– Lapset ovat edelleen naisen asia, Annika Saarikko vahvisti. Hänen mielestään naisasiajärjestöjen ja poliittisten naisjärjestöjen olisikin lujitettava näissä asioissa yhteistä otetta.

– Poliitiikan on mahdollistettava vaihtoehtoja. Haluaisin meille sellaisen maailman, johon halutaan hankkia lapsia. •

Rakastettu ja vihattu kodinhoitontuki

Onko kodinhoitotuki uhka äitien työllisyydelle? Loukku, joka turvaa uran kotiäitinä? Naisansa, jolloin muut valinnat jäävät tekemättä. Vai oikeus, joka takaa lapselle vanhemman sylin?

Ajankohtaisesta kodinhoitotuesta keskusteltiin vilkkaasti Oulun pääkirjaston Pakkala-salissa lokakuussa. Tilaisuuden järjesti kolme naisjärjestöä: Suomalaisen Naisliiton Oulun osasto, Oulun Naisunioni ja Oulun Seudun Vihreät Naiset. Aihetta pohjustivat dosentti **Anita Haataja** ja tutkija **Katja Repo**.

Äitien osallistumista ansiotyöhön on vähennetty

– Pitkät perhevapaat ovat uhka äitien työllisyydelle, aloitti Anita Haataja, jolla on Kelan johtavana tutkijana takanaan pitkä ura Kelan perhepoliittisten järjestelmien tutkijana.

Nykyinen malli vakiintui 1980-luvulla, joka alkoi lyhyellä vanhempainvapaakaudella. Vuonna 1985 tuli kotihoidontuki ja sen myötä subjektiivinen päivähoito-oikeus, ensimmäisenä Pohjoismaista.

Päivähoitojärjestelmä tehtiin äitien ehdoilla. Isät saivat jäädä kotiin vain, jos äiti antoi luvan. Tämä käytäntö poistettiin vasta 1990-luvulla. Vuonna 2003 tuli ns. isäkuukausi, viimeisenä Pohjoismaista. Kymmenen vuotta myöhemmin isät saivat

oikeuden päättää isäkuukauden käyttämisestä.

Vaikka perhe-etuksia on kehitetty, äitiysrahakausi on edelleen niin lyhyt, että lapsen ollessa 9–10 kuukauden ikäinen vanhemman pitää mennä töihin. Tosin sen lisäksi tulee isäkuukausi.

– Isistä kahdeksan prosenttia käyttää vanhempainvapaata, minkä lisäksi he ovat alkaneet käyttää myös kotihoidontukea eli vain korvamerkittyä tukea, tutkija totesi.

Äitien kannustimet työssäkäyntiin ovat toisaalta huonoja, toisaalta hyviä. Lapsivähennyk-

set poistettiin verovähennyksistä ja lapsilisiä korotettiin. Äidit saivat näin tuloja, jotka eivät tule työstä. Vähimmäispäivärahan korotus on aina lisännyt tuen saajien määrää. Myös äitiyspäiväraha on vaihdellut. Äiti saa ansiosidonnaista päivärahaa, jos odottaa uutta lasta ennen kuin vanhempi lapsi täyttää kolme vuotta.

Suomessa äitiyspäiväraha-kausii on kuitenkin lyhyt verrattuna joihinkin muihin maihin, eikä meillä ole kunnan tilastoja hoitovapaalla olevista

Koulutus vaikuttaa kotihoitotuen käyttöön

Tutkimusten mukaan vähän koulutettu äiti käyttää enemmän tukia kuin koulutettu. Myös vanhempainrahakausi on meillä lyhyt. Äidit haluavat pitää omat, matalatkin tulonsa. Herääkin kysymys, odottaako nainen, että puoliso on tulolähde ajasta ikuisuuteen. Toiset äidit ovat riippuvaisia kotihoitontuesta, koska miehen tulot ovat näennäisesti erillisiä.

Osa-aikatyö ja joustava hoitovapaa kuulostavat hyviltä, mutta niillä voi olla myös huonoja seurauksia, kuten osa-aikatyöttömyys. Ruotsissa puhutaankin käsitteestä ”del-tidsarbetslöshet”. Joustava hoitovapaa voikin edistää äidin työllistymistä, sillä kolmivuotiaan lapsen äidin kohtalona voi olla työttömyys tai osa-aikatyö hoitorahakauden lakkaamisen jälkeen. Tällä hetkellä vain sata henkilöä Suomessa käyttää tällaista osa-aikaista päivärahaa.

Keskustelu hoitorahasta tunnelatautunutta

– Hoitorahaa maksetaan noin 300 euroa kuukaudessa, ja hoitolisä on yli kolmevuotiaiden osalta tarveharkintainen, kertoi tutkija **Katja Repo**, joka on haastatellut kotona alle kolmevuotiaista lastaan hoitavia vanhempia.

– Tämä kannustaa pieni-palkkaista naista jäämään kotiin. 80 prosenttia kunnista maksaa hoitolisää, ja kuntakoh-taista lisää saavat vain ne, jotka ovat työsuhteessa.

Maan päättäjät eivät ole suinkaan yksimielisiä hoitorahasta. Esimerkiksi Mari Kiviniemen hallituksen aikana kotihoitotuen muuttaminen oli lähes sodanjulistus, ja kotihoitontukikeskustelussa vilahdtaa tänäänkin sanonta ”näpiti irti

Anita Haataja huomauttaa, että suomalaisista isistä kahdeksan prosenttia käyttää vanhempain-vapaata.

Tutkija Katja Repo mukaan yli 95 prosenttia kotiin jäävistä vanhem-mista on edelleen äitejä.

lasten kotihoitontuesta”. Samoin puhui kansanedustaja Leena Rauhala. Kumpikin korosti, että päätökset pitää saada tehdä oman keittiöpöydän ääressä.

Jyrki Kataisen hallitus on sen sijaan on ollut sitä mieltä, että isä ja äiti jakavat kotihoitontukikaudet. Oppositio taas pitää tärkeänä valinnanvapautta. Sanalla on valtava retorinen voima, ja muut mielipiteet jäävät sen alle.

Suomen perhepolitiikka on kotihoitontuella vahva kannatus, ja siihen on aina kuulunut valinnanvapaus. Kotona lapsia hoidetaan puolitoistakaksivuotiaiksi, ja äideistä yli

90 prosenttia käyttää kotihoitontukea. Lapsia hoidetaan kotona enemmän kuin muissa Pohjoismaissa.

OECD on huomauttanut, että suomalaisia naisia on liian paljon kotona lastaan hoitamassa. Järjestön mukaan varhaiskasvatus tarjoaa pohjan myöhemmälle oppimiselle, johon lapsella on myös oikeus.

Lapsella on oikeus vanhemman syyliin

Huono koulutustaso ja kotihoitontuki ovat Katja Revon mukaan filteri naisten välillä. Loukku turvaa uran kotiäitinä, eli jos ei olisi kotihoitontukea, ei kolmatta lasta olisi tehty. ”Lapsisakko” heikentää naisen eläkettä ja työuran kehitystä.

Isän jääminen kotiin on itsestään selvästi tasa-arvokysymys, mutta se herättää myös paljon kysymyksiä: Käytetäänkö kotihoitontuki jatkossa puoliksi isän ja äidin kesken? Onko kyseessä tärkeä hoivapolitiittinen oikeus ja edistääkö kiireetön perhe-elämä lapsen oikeuksia? Eli onko tämä uuden postmodernin aikakauden airut? Onko kyseessä naisensa, jolloin muut valinnat jäävät tekemättä? Onko oleellista se, että nainen jää aina kotiin?

Naisliiton Oulun osaston sihteeri **Kirsti Ojala** kertoi, että ollessaan nuori äiti jo kuukauden ikäiset lapset vietiin päivähoitoon. Nyt näistä lapsista kasvaneet vanhemmat haluavat kasvattaa itse omat lapsensa. He ovat tietoisia tuista ja väittävät, että lapset pärjäävät paremmin aloittaessaan kaksikolmevuotiaina päiväkodissa. Eivät vanhemmat tänä päivänä tahallaan jää kotiin. Ehkä nykykulttuuriin kuuluu hitusen protestihenkeä, sitä, että nuoret perheet haluavat hoitaa itse omat lapsensa. •

PITKÄ TYÖURA NAISELLE – utopistinen haave vai toteutuskelpoinen tavoite

Työelämä on jatkuvassa muutoksessa, ja työurien pidentämisen välttämättömyydestä on keskusteltu jo pitkään. Uudistus kiinnostaa myös naisia.

Suuret ikäluokat ja sitä vanhemmat ovat eläneet ajan, jolloin työsuhteet ovat olleet pitkiä, jopa koko työuran kestäviä. Nuoremmat sukupolvet ovat sen sijaan tottuneet pätkättöihin ja vaihtelevaan uraan eri työnantajilla ja jopa täysin eri ammateissa.

Työura vaikuttaa myös eläkkeisiin, sillä pitkänä se takaa paremmat eläke-edut. Siksi on herännyt vilkas keskustelu myös perhevapaiden jaosta. Jos naisella ei ole vakituista työpaikkaa, hänen jäämisensä pitkäksi aikaa lasten kanssa kotiin vaikeuttaa hänen pääsyään työmarkkinoille ja heikentää hänen eläkekertymänsä.

lökkäiden työllistyminen vielä vaikeaa

Vaikka päätöksen eläkeuudistuksesta tekee vasta seuraava eduskunta, lakivalmistetut ovat jo melko pitkällä puhumattaakaan siitä, miten aktiivisesti lehdistö on asiaa esitellyt. Uutisten mukaan eläkeikä sidotaan ihmisten odotettavaan elinai-

Ikääntymisestä on etua henkisellet kasvulle, toteaa erikoislääkäri Hellevi Lohva.

kaan. Epäselvää on kuitenkin, miten se määritellään. Naisten elinkaari on tilastollisesti miesten kaarta pitempi, mutta tuskin se vaikuttaa naisten työuran kehitykseen.

Terveyspalveluja tuottava Terveystalo tutkitutti, miten työntekijät arvioivat työnsaantimahdollisuuksiensa muuttuvan eri ikäkausina. Samaa kysyi ammattiliitto Pro toimihenkilöiltään. Molempien tutkimusten tulosten mukaan työnsaantimahdollisuudet heikkenevät 40-vuotiaasta alkaen, ja alamäki jyrkkenee 50-vuotispäivän lähestyessä. Yli 55-vuotiaista työttömistä 60 prosenttia piti omia työllistymismahdollisuuksiaan jo melko surkeina.

Tämä koskee myös naisia, jotka ovat noin puolet maamme työvoimasta ja sijoittuvat Elinkeinoelämän keskusliiton mukaan enemmistönä lähinnä palvelu-, koulutus-, majoitus- ja ravitsemustoimintaan sekä terveys- ja sosiaalipalvelualoille.

Vanheneminen ei ole katastrofi

Vaasalainen työterveyshuollon erikoislääkäri **Hellevi Lohva** on toiminut vuosia näköalapaikalla kunnallishallinnon päättäjänä ja jatkaa aktiivista työuraansa 70 vuotta täytettyäänkin. Kokemuksensa perusteella hän toteaa, että pitkä työura edellyttää työntekijältä työkykyä ja motivaatiota jatkaa työssä ja työnantajilta halua pitää ikääntyneitä työssä tai palkata heitä työhön.

– Asenteiden kannalta on tärkeää, että sekä työntekijöillä että työnantajilla on oikeaa tietoa ikääntymisen vaikutuksista työkykyyn. Vaikka terveys ja fyysinen toimintakyky heikkenevät vanhenemisen myötä, monet muut kyvyt paranevat. Näitä ovat esimerkiksi strateginen ajattelu, kyky punnita ja perustella päätöksiä, harkitsevuus ja elämänhallinta.

Vanhemmat työntekijät ovat erikoislääkäriin mukaan myös

sitoutuneita työhönsä, uskollisia työnantajilleen ja nuorempia vähemmän työstä poissa. Työkokemus kompensoi eräiden keskeisten kognitiivisten prosessien kuten muistitoimintojen ja psykomotoristen taitojen heikkenemistä. Ikä ja työkokemus parantavat arvokasta sosiaalista pääomaa: ammatillinen pätevyys, hiljainen tieto ja yhteistyötaidot karttuvat.

Ehkä naisjärjestöt löytävät myös tässä oman roolinsa valaa uskoa.

Ikäjohtaminen osaksi osaamista

Ikääntyminen ei vaikuta myöskään oppimiseen, mutta oppimisprosessi muuttuu. Siksi on tärkeää, että ikääntyvät työntekijät pääsevät koulutukseen ja voivat päivittää ammatillista osaamistaan.

Työmarkkinakelpoisuuttaan työntekijä voi vaalia huolehtimalla mahdollisimman hyvin terveydestään eli fyysisestä ja psyykkisestä kunnostaan. Lisäksi hänen on pidettävä huolta osaamisestaan. Eikä tällä tarkoiteta STTK:n mukaan vain sitä, miten hyvin työntekijä selviytyy päivittäisistä töistään, vaan myös sitä, millaisen panoksen hän antaa omien töidensä ja koko työyhteisön toiminnan kehittämiseen.

Kun työkyky määritellään näin, ikääntyneet eivät poikkeaa nuoremmista ainakaan negatiivisessa mielessä. Ikääntyvän työntekijän työkyky tulee kuitenkin huomioida töiden suunnittelussa.

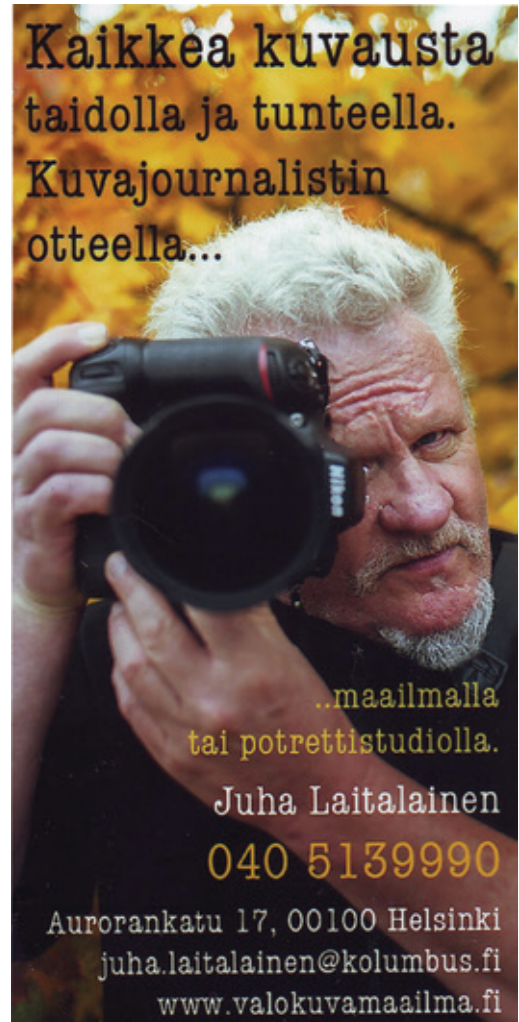
Eläkkeellä voi jatkaa työntekoa

Vattin pääjohtaja Juhana Vartiainen ja kansanedustaja Osmo Soininvaaran hallitukselle tekemä raportti matalan tuottavuuden työpaikkojen edistämisestä Suomessa herätti keskustelua ikääntyneiden työntekijöiden asemasta. Sen mukaan työnantajat karttavat heitä niin, että jo 50-vuotiaana työttömäksi joutuneen on vaikea saada uutta työpaikkaa. Moni yritys myös irtisanoo ikääntyneitä kultaisten kädenpuristusten avulla. Juhlapuheissa yli 63-vuotiaiden toivotaan jatkavan töissä edelleen, mutta käytännössä työnantajat ovat haluttomia mukauttamaan työtehtäviä ikääntyneille sopiviksi.

Juhana Vartiainen ja Osmo Soininvaara muistuttavat, että nykyään on mahdollista lähteä 63-vuotiaana eläkkeelle, mutta jatkaa työssä uudella työ sopimuksella ja aiempaa rennommilla tehtävillä. Palkka ei vaikuta eläkkeen suuruuteen, ja

sen karttuminen jatkuu, mutta ilman superkarttuma. Koska eläkettä ja palkkaa saa päällekkäin, on luonnollista, että palkka voi olla aikaisempaa pienempi ja työtehtävät helpompia. Koska tilanteet ovat kovin yksilökohtaisia, nämä työ sopimukset tulisi vapauttaa pääsääntöisesti työ sopimusten sääntelystä. •

Mitä vanhempi ihminen on, sitä suurempi merkitys työllä on elämänsisältönä. Työstä saadaan mielekkyyden kokemuksia ja merkityksellisyyttä, jota suomalaiset hakevat usein juuri työn kautta. Luovuus, innostuvuus ja oppimiskyky ovat tuottavuuden ja tuloksellisuuden tärkeitä tekijöitä eivätkä ne ole sidoksissa ikään (professori Marja-Liisa Manka).

**Kaikkeä kuvausta
taidolla ja tunteella.
Kuvajournalistin
otteella...**

**..maailmalla
tai potrettistudiolla.**

Juha Laitalainen

040 5139990

Aurorankatu 17, 00100 Helsinki
juha.laitalainen@kolumbus.fi
www.valokuvamaailma.fi

SUOMEN NAISYHDISTYS

Vanhin lajissaan, vaan yhä vireää ja voimissaan

Suomen Naisyhdistys perustettiin naisasialiikkeen aamunkoitteessa vuonna 1884. Kun yhdistys juhlii ensi helmikuussa 130- vuotista taivaltaan vanhimpana suomalaisena naisasiajärjestönä, ei vanhuus vaivaa eikä usko uuteen horju.

Suomen Naisyhdistys toi ensimmäisenä naisten alistetun aseman julkisuuteen. Työ naisten olojen parantamiseksi näkyi yhdistyksen säännöissä. Niissä todetaan, että yhdistyksen tarkoituksena on kehittää naisen henkistä ja sosiaalista vireyttä sekä parantaa hänen taloudellista ja yhteiskunnallista asemaansa.

Aikanaan valittu tarkoitus on kestänyt ajan paineen ja on tarkoituksenmukainen ja haastava edelleen. Yhdistyksen matka tähän päivään on ollut antoisa ja värikäs: pitkään historiaan on mahtunut niin suuria voittoja kuin hiljaisempiakin saavutuksia. Mukanaolo Naisjärjestöjen Keskusliitossa ja ICW:ssä on vahvistanut päämäärien toteutumista ja naisverkostoituksen hyödyntämistä. Ja sattumaa tai ei, Suomen Naisyhdistykseen on aina liittynyt juuri oikeanlaisia naisia edistämään kulloiselle aikakaudelle tyypillisiä tarpeita naisen elämän ja aseman parantamiseksi.

Alkuajan tavoitteet avata naisille kaikki koulutus- ja ammattialat sekä saada valtiollinen, kunnallinen ja kirkollinen ääni- ja vaalioikeus ovat kaikki toteutuneet. Kotitalousopetuksen kehittäminen ja ponnistukset naisen omaan su-

Suomen Naisyhdistyksen johtokunnan jäseniä Palvelukoti Kukkasrahaston vierailulla: takana vasemmalta Kukka Lehmusvirta, palvelukodin johtaja Carola Sandberg, Marianne Kyrklund ja Päivi Kuokkanen, edessä vasemmalta pj Seija Sihvola, Heidi Arvanne ja Anita Timonen.

kunimeen avioliitossa, naispappeuden ja naisten vapaaehtoisen varusmiespalveluksen toteutumiseksi ovat samoin olleet isoja askeleita. Myös vanhusten asumisen tukeminen on koettu tärkeäksi, ja se on konkretisoitunut vuonna 1928 perustettuna **Suomen Kukkasrahastona**, jonka yksi neljästä perustajajäsenestä Suomen Naisyhdistys on.

Kaikkiin ponnistuksiin on tarvittu monenlaisia keinoja. Alkuvuosina urakoitiin esitelmillä, lehtikirjoituksilla, omalla **Koti ja Yhteiskunta** -lehdellä ja erilaisilla anomuksilla. Käytännön opetusta toteutettiin kiertävillä käsityö- ja ruuanlaittokursseilla sekä puutarhaneuvonnalla. Myöhemmin kannanottojen ja kolumnien määrä kasvoi, ja varsinkin puheenjohtaja **Leena Löyttyniemen** aikakaudella keskustelu yhteiskunnallisista asioista kävi vilkkaana.

VANHEMMUUDEN VALA

Vakuotan kunniani ja omantuntoini kautta pyrkiväni kasvattamaan lapseni parhaan kykyni mukaan. Robbaisen lastani arvostamaan sekä itseään että toista ihmistä samanvertaisina yksilöinä - arvokkaina ja ainutlaatuisina.

Suvaitsevaisuus on kasvatukseni suunnannäyttäjä ja oikeudenmukaisuus ohjenuorani alusta alkaen. Ymmärrän myös olevani itse kasvatukseni kävelevä esimerkki, ja siksi yritän luoda tasapainoa, rauhaa ja iloa ympärilleni.

Huolehdiin lapseni fyysisestä ja henkisestä hyvinvoinnista kaikissa olosuhteissa. Toivon myös, että minulla on tarpeeksi voimaa ja viisautta antaa lapsilleni, ja aikanaan nuorelleni, riittävästi aikaa.

Kunniotan lapseni toista vanhempaa ja uskon myös hänen yrittävän parhaansa. Luotan siihen, että keskinäinen arvostuksemme säilyy kaikista elämän tuomista haasteista huolimatta.

Uskon meihin ja yhteiseen päämääräämme huoda lapsellemme hyvää, onnellinen ja seppusointuinen elämä.

aika ja paikka

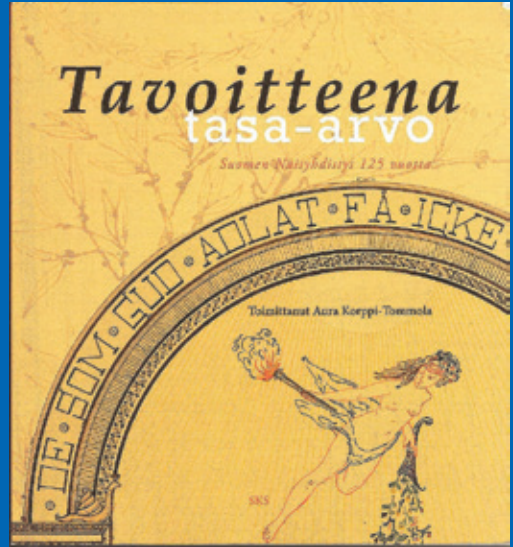
nimi

nimi

Vanhemmuuden vala on Suomen Naisyhdistyksen kädenojennus suomalaisille lapsiperheille. Valaa saa suomeksi, ruotsiksi, englanniksi, saksaksi ja venäjäksi. Lisätietoja www.naistahto.net

Yhteenvedot tehdyistä saavutuksista ja niissä toimivista vaikuttajanisista on usein julkaistu juuri yhdistyksen juhlavuosina. Vuonna 1894 ilmestyi *Kalenteri Suomen naisten työstä*, vuonna 1924 *Uranoortajanaisia*, vuonna 1934 *Puoli vuosisataa naisasiatyötä*, vuosina 1974 ja 1984 syntyvät *90- ja 100-vuotishistoriikit* ja viimeisimpänä vuonna 2009 professori *Aura Korppi-Tommolan* toimittama *Tavoitteena tasa-arvo. Suomen Naisyhdistys 125 vuotta*.

Tänä päivänä työ yhdistyksen tarkoituksen toteuttamiseksi on todellisten haasteiden edessä. Keinovalikoima ohjautuu väkisinkin verkkoon, sillä sosiaalinen media on areena, jossa naisasiakeskustelut käydään ja jossa myös niiden suunnanmuutoksiin vaikutetaan. Suomen Naisyhdistys haluaa elää ajassa ja kehittää omaa vaikuttamistyötään juuri verkon kautta. Näyttää myös siltä, että tässä ajassa tarvitaan aivan uudenlaista tulokulmaa naisasioiden edistämiseksi. Naiset ovat yhä enemmän tekijöitä, ja "Me vaadimme..." sijaan on ehkä viisasta alkaa korostaa

Tavoitteena tasa-arvo Suomen Naisyhdistys 125 vuotta

Tulevassa 130-vuotisjuhlassa FM historian tutkija Maija Hirvonen kertoo Suomen Naisyhdistyksen vaikuttajanisesta ja puheenjohtajasta, Aleksandra Gribenbergistä, jonka kuolemasta tulee kuluneeksi sata vuotta jouluaattona 2013.

"Me näytämme esimerkkiä..." -asennetta. Tällaista työtä Suomen Naisyhdistys on innolla kehittämässä ja uskoo vahvasti omaan sloganiinsa "Suomen Naisyhdistys yhdistää naiset luomaan hyvinvointia".

Uutta siintää jo taivaanrannalla ja naistahto jyllää.

seija.sihvola@gmail.com

Sylvi Wuolijoki – aikansa naisasianainen

Älykäs ja kyvykäs. Yhteiskunnallisesti asennoituva. Mieheensä poliittista tehtävää tukeva. Muun muassa näin filosofian tohtori **Erkki Wuolijoki** luonnehti isoäitiään Sylvi Wuolijokea Naisliiton Hämeenlinnan osaston lokakuisessa jäsenillassa.

Erkki Wuolijoki aloitti esitelmänsä kertomalla lapsuuden kesistään, jotka hän vietti Wuolijoen kartanossa Hauholla. Lähellä, Ylätaloksi kutsutussa pääarakennuksessa, asui myös hänen isoäitinsä Sylvi Wuolijoki. Pojanpoika lähetettiin usein hänen luokseen seurustelemaan ja auttamaan puiden ja veden kannossa.

– Isoäiti kertoi mielellään menneiden vuosien tapahtumista. Hän muisteli ihailien marsalkka Mannerheimia, joka istui kuin juotettu hevosen selässä, ja esitteli valkoiset, kyynärpäähän ylettyneet nahkahansikkaansa, jotka kädessään hän oli tervehtinyt Adolf Hitleriä. Hänellä oli myös ”brovninki”, joka oli ”turvana” käsilaukussa, kun hän kuljetti Saksaan salaisia kirjeitä turkkinsa sisään ommeltuina.

Jänniä juttuja riitti loputtomiin, eikä pojanpoika ajatellut niiden olevan erikoisia.

– Luulin, että kaikki isoäidit kertovat lapsenlapsilleen juttuja Hindenburgin päivällisistä, Berliinin orkesteritanssiaisista ja salaperäisistä sankareista.

Erkki Wuolijoki on syntynyt Helsingissä, toiminut työuransa ajan biolääketieteen parissa, asuu Espoossa ja isännöi Wuolijoen kartanoa Hauholla.

On osattava elää "respektillä"

Kun Sylvi Wuolijoki kuoli 1972, jäljelle jäivät puuterille ja hajuvedelle tuoksuvat tavarat ja leningit. Niistä samoin sikarin tuoksuista papereista ja kirjeistä, jotka lojuivat 15 vuotta aikaisemmin kuolleen isoisän, Wäinö Wuolijoen, konttorikammarissa, Erkki Wuolijoki kiinnostui muutama vuosi sitten eläkkeelle jäätyään.

Ja löysi samalla Sylvin, joka oli enemmän kuin Ylätalon isoäiti.

Sylvi syntyi 1886 Impi-lahdella kaksikieliseen, varakaaseen porvariperheeseen: isä oli metsänhoitaja Gustaf Alfred Roschier, äiti Eva Octavia Strömborg. Isän jäätyä eläkkeelle perhe muutti Hämeenlinnaan.

1900-luvun alussa naisten vapautusliike oli jo nostanut päätään, ja Roschieritkin halusivat tyttärelleen ammatillisen koulutuksen. Niinpä Sylvi lähetettiin Tukholmaan Karoliiniseen instituuttiin opiskelemaan

lääkintävoimistelijaksi. Opiskelu kesti kolme vuotta, ja tänä aikana hänestä kehittyi sujuvakäyttöksinen ja kielitaitoinen nainen, joka osasi liikkua seurapiireissä ”respektillä”. Tällä Sylvi tarkoitti, että ihmisen on osattava kunnioittaa toisia ihmisiä, mutta myös itseään.

Toinen pojanpojan muistama, Sylvin usein käyttämä sana oli ”komilfoo”, mikä tarkoitti kunnollista ja arvostettavaa, paikallisten normien mukaista käytöstä. Sana tulee ranskasta ”Ce n’est pas comme il faut” ja lienee säätyläis-rojalistisen, ylimyksellisen ajattelun seurausta, sillä Venäjän ja Ruotsin hoveissa ihannoitiin ranskalaisuutta.

Erkki Wuolijoen mukaan Sylvi oli rojalisti, kuningasmielinen, koko elämänsä ajan. Mutta se ei estänyt häntä menemästä naimisiin hämäläisen sosiaalidemokraatti Wäinö Wuolijoen kanssa.

– Suomenruotsalainen porvaristyttö löysi saksalaisuutta ihannoivan suomenmielisen säätyläispojan ja maisterismiehen, joka opetti koulussa matematiikkaa, fysiikkaa ja kemiaa ja oli myös kansanedustaja. Kaksi makupalaa löysi toisensa, Erkki Wuolijoki tiivistää isovanhempiansa avioliiton alun.

”Nainen voi tehdä mitä tahansa”

Wuolijoet vuokrasivat Hyvinkäältä Krissin kartanon ja aloittivat yhteiselämän. Wäinö kansanedustajana, Sylvi edustusrouvana.

Vaikka Sylvi oli opiskelut voimistelunopettajaksi, hän inhosi hikilajeja eikä koskaan ollut opettajana, mutta kirjoitti voimistelun tärkeydestä lehtiin, muun muassa Kotilieteen. Perhearvoista ja niiden tärkeydestä hän kirjoitti Ester Ståhlbergin lehteen. Tuolloin, 1920-luvulla,

Nuori aviopari Sylvi ja Wäinö Wuolijoki.

Wuolijoilla oli jo kaksi lasta: Jaakko ja Anna-Liisa.

Mutta tätä ennen, vallankumouksellisella 1910-luvulla, Sylvi Wuolijoki osallistui naiskagaalien tavoin historian kulkuun kuljettaen salaisia kirjeitä Ruotsiin ja Saksaan. Yhdysmielenä toimiva Aarne Sihvo keksi, että Sylvi lähetetään tapaamaan Itämeren divisioonan komentajaa Rüdiger von der Goltzia. Suomesta piti saada venäläinen sotaväki pois, ja tähän tarvittiin saksalaisen armeijan apua.

Sylvi Wuolijoen rohkeutta kuvaa myös sisällissodan aikainen tapahtuma. Punaisten hyökätessä Hyvinkäälle hän meni lastensa ja äitinsä kanssa maa-kuoppaan, jossa he piilottelivat kunnes saksalaiset saapuivat. Tosin kartanon emäntä karkotti heidätkin Krissistä tavattuun heidät juovuspäissään rällästä-mässä ja salin pianoa piinaamassa.

Ei siis ihme, että näyttelijä Elli Tompuri oli yksi Sylvin

esikuvia ja lause ”Nainen voi tehdä mitä tahansa” hänen mielilauseitaan”.

Suurlähettilään rouvaa kuunneltiin

Sisällissodan jälkeen eduskunnan puhemiehenä olivat ensin Pehr Edwin Svinhufvud ja Paavo Virkkunen, sitten Wäinö Wuolijoki. Tänä aikana punaiset ja valkoiset löysivät toisensa, ja syntyi suomalainen demokratia.

1920-luvun lopulla Wuolijot lähetettiin edustamaan nuorta Suomea Weimarin tasavallan Berliiniin. Kun se muuttui kansallissosialistisen Hitlerin Saksan pääkaupungiksi, Wäinö Wuolijoki siirrettiin vuonna 1933 Oslon lähettilääksi, missä hän oli seitsemän vuotta.

Vaimo Sylvi seurasi tietenkin mukana ja Erkki Wuolijoen mukaan nautti elämästään. Aikansa klassisista, arvokkaista naisista hän poikkesi siinä, että osasi kertoa asiansa tavalla, joka ihastutti miehiä ja sai heidät kuuntelemaan. Hän tiedosti, että naisilla on velvollisuuksia paitsi perhettä, myös yhteiskuntaa kohtaan.

– Tässä Sylvi Wuolijoki oli aikansa naisasianainen. Hän asennoitui tehtävänsä siten, että hänen velvollisuutensa oli olla kaunis, huumorintajuinen ja viehättävä. Taitojaan hän käytti päämäärien saavuttamiseksi. Arvokkuudestaan ja itsensä arvostuksesta luopumatta.

Työtä suomalaislasten hyväksi

Wuolijot viihtyivät hyvin Oslolla, missä he nauttivat kuningashuoneen erityistä huomiota. Sylvi järjesti kutsuja ja toimitti isänmaallisia kirjoja, joilla kerättiin rahaa Suomelle. Syksyllä 1939 hän kokosi vuoden 1918 tapahtumista kirjan Unge helte i Finlands frihetskamp, joka

Sylvi Wuolijoki lähdessä presidentti von Hindenburgin päivälliselle helmeharmaassa puvussa. Otsalla helmidiadeemi ja hiuskiehkura a la Gloria Swanson.

ilmestyi myös ruotsiksi ja tanskaksi. Niiden tuotolla hankittiin varusteita Suomeen: norjalaisia valkoisia pukinnahkaisia turkkeja ja satulareppuja. Myös kirjallisuuden nobelisti Sigrid Undset tarjoutui tukemaan Suomea.

Sotavuosina Sylvi auttoi löytämään lapsia majoittavia ruotsalaisperheitä, teki aloitteen sotalasten vastaanottokeskuksen ja lastenkodin perustamisesta Länsi-Götanmaalle ja järjesti kahden tuhannen lapsen siirron Ruotsiin Neuvostoliiton hyökkäystä pakoon.

Erkki Wuolijoki kirjoittaa kirjassaan, että vaikka lastensiirron alkuperäinen tarkoitus oli lasten suojeleminen, se voimisti yhteistä pohjoismaista kansallishenkeä ja Suomen ja

Ruotsin kulttuurivaihtoa pitkälle kohti 2000-lukua.

Avioliitto tasa-arvoisen ja demokraattinen

Isovanhempiansa tarinan Erkki Wuolijoki on tallentanut kirjaan Silinteri ja silkkihuivi, joka ilmestyi Karistolta lokakuussa. Kirja sisältää ennen julkaisematonta materiaalia – kirjoja ja kuvia – ja antaa hyvän kuvan Suomen 1900-luvun alkuvuosikymmenten poliittisesta elämästä, jossa Wäinö Wuolijoki oli tasapainottava, yhteiskunnallista sopua luova voima. Kirjoittaja kohtelee isoäitiään Sylviä yhtä tasapuolisesti kuin isoisänsä ja kertoo heidän avioliiton olleen tasa-arvoisen ja demokraattisen. •

Eila Saarinen in Memoriam

Viime kesänä vietimme Eila Saarisen 70-vuotissyntymäpäiviä. Emme voineet aavistaa, että vajaan vuoden kuluttua seisomme hänen haudallaan. Eilan vei vakava, nopeasti edennyt sairaus.

Eila liittyi Suomalaisen Naisliiton Lahden osaston jäseneksi vuonna 1987 ja toimi sen puheenjohtajana vuodesta 2001 lähtien, 12 vuotta. Tammikuun kokouksessamme hän yritti siirtää puheenjohtajuuden jollekin toiselle, vedoten väsymyksiensä, mutta otti urheasti tehtävän vielä vuodeksi, kuten jo niin monta kertaa aikaisemminkin.

Eila opetti pienen yhdistyksemme jäsenille paljon sekä käytännöllisillä taidoillaan että henkilökohtaisilla ominaisuuksillaan. Hänen yhtäkkinen ja odottamaton poismenonsa opetti myös, että elämä voi päättyä nopeasti. Meistä jää vain muisto läheisillemme.

Eila jätti meille hyvin kauden ja lämpimän muiston. Hän oli avoin, rohkea, lämmin ja vaatimaton ihminen. Hän itsekin sanoi, että hän oli pitkään liian arka ja vaatimaton. Siihen ei olisi ollut mitään aihetta.

Kun sairauden vakavuus selvisi Eilalle, hän sanoi painokkaasti: ”Minä taiste-

len. Minä taistelen loppuun asti.” Ja niin hän teki. Hän sanoi myös eräänä päivänä sairaalan sängyssä: ”Minulla on vain yksi mahdollisuus selvitä tästä sairaudesta. Ja sinä tiedät sen.” Me kaikki rukoilimme Eilan parantumista, mutta Luojamme oli päättänyt toisin. Eilan oli aika lähteä tästä maailmasta.

Eilalle oli suunniteltu yksityisnäyttelyä Heinolan Elämyspuotiin. Kun osoittautui, että se jäisi hänen elinajanaan pitämättä, kysyin Eilalta sairaalassa, mitä mieltä hän olisi muistonäyttelystä. Eilan kasvoille levisi onnellinen hymy: ”Se olisi mu-

kavaa”. Hän ei kuitenkaan jaksanut enää antaa meille ohjeita sen järjestämiseksi. Rakensimme sitten Heinolaan upean näyttelyn, joka oli siellä syys- ja lokakuun kaikkien asiakkaiden ihasteltavana.

Eila oli mukana suunnittelemassa retkeä Nastolaan Immilän myllylle, minne menimme lokakuussa. Matkalla sinne poikkesimme Nastolaan kirkkoon, missä sytytimme kynttilän, lauloimme ja pidimme hiljaisen hetken Eilan muistoksi.

Kiitos, Eila. Siunausta sielun matkallesi.

Tuulikki Ritvanen

”Tullaan toimeen ilman kirkkoakin kun vain myllyä saa”

Lahden naisliittolaiset Immilän myllyllä kesäkuussa. Edessä vasemmalla Hilikka Hämäläinen, ryhmän seniori ja matkan järjestäjä. Asiantuntevana oppaana toimi retken järjestäneen Hilikka Hämäläisen serkun poika, arkkitehti Matti Oijala, joka viljelee läheistä sukutilaansa.

Naisliiton Lahden osaston retkikohde oli tänä syksynä Immilän mylly Nastolassa.

Nastolassa on peräti 11 koskea, joista yksi Immilänjoen alajuoksulla. Näissä koskissa on jauhattu viljaa jo keskiajalla, mutta vanhin historiallinen tieto myllyistä on vuodelta 1548.

Paikalla toimineiden myllyjen ja sahojen vaikutuksesta kosken ympärille rakentui kylä-

mäistä asutusta. Niistä yhdelle, Myllymäelle, asettui mylläreiden lisäksi käsityöläisiä, muun muassa seppä ja sahuri, ja siitä kasvoi omavarainen yhdyskunta. Vielä 1950-luvun alussa koskessa toimi kolme myllyä, sähkölaitos, kaksi sahaa ja muun muassa pärehöylä. Ne olivat vuosisatoja asukkailleen tärkeitä, mutta ovat 1970-luvulta lähtien jääneet vähälle käytölle. Säilynyt myllyrakennus on vuodelta 1901.

Kuriton koulu kuin vedetön mylly

Ennen sähkön tuloa vesi- ja tuulivoima olivat tärkeitä apulaisia. Kosket valjastettiin myllyin, uittoruuhin ja sahoin, vedestä oli usein pulaa. Usein kartanot omistivat myllyt eikä pieniä kotitarvemyllyjä katsottu suopeasti. Myllyt luetteloihin ja pantiin verolle. Jauhatuksesta maksettiin kappi tynnyriltä, ja tullijauhot varastoitiin lukollisiin

Arkkitehti Matti Oijalalle Immilän mylly on tuttu, sillä hän on tutkinut aluetta ja tehnyt ansiokkaan kirjan Immilän myllymäki. Taltioimistyö jatkuu.

tullikistuihin, jotka aika ajoin mitattiin. Säännöstelyaikana sodan jälkeen saivat asukkaat jauhattaa vain tietyn määrän.

Myllyistä ja myllyjen paikoista on myös riideltä, niitä on tuhottu ja poltettu, käyty kärejä. Eikä myllynkiveksi kelvanut mikä tahansa kivi. Lähellä eli Orimattilan Keiturissa oli hyvä myllynkivikallio. Kiviä piti myös ajoittain teroittaa, kun ne kuluivat, ja oli varottava, etteivät ne kuumene liikaa ja

halkeaa. ”Sileä kuin Iitan suu”, kuuluu mylläri todenneen teroittamista tarvitsevasta kivistä.

Myllyreissut synnyttivät sananlaskuja

Jauhot olivat tuoretavaraa, sillä säilöntäaineita ei tuolloin käytetty. Niinpä myllyssä käytiin usein. Odotusaikaa vietettiin myllytuovassa, pakollisessa joutilaisuudessa. Mikä onni ja autuus päivittäin töissä raataville!

”Mykkäkin rupeaa myllyssä puhumaan”, sanoo eräs sananlasku. Sitten oli mukava ajella lämpimien, myllynkivien lämmittämien jauhosäkkien päällä kotia kohti.

Toisenlaisistakin myllyreissuista on monta tarinaa ja sananlaskua. Kuten ”En tiijä mittään, tuun myllystä ja meen pajjaan” ja ”Aikasin myllyyn ja myöhään kirkkoon niin pääsee äkkeemmin pois”.

Kulttuuripolku muistuttaa menneestä

Immilän mylly ja sen vanhat rakennukset kunnostettiin vuosina 1997–99. Sen jälkeen mylly on ollut kesäisin auki ja siellä järjestetään näyttelyitä, joissa on esitelty muun muassa Nastolan vanhoja myllyjä, vanhoja karttoja ja postikortteja, myllytonnttuja ja uskomustarinoita. Kesäisin siellä on erilaisia tapahtumia, yhteislauluiltoja, markkinoita ja kesäjuhlia läheisen Seuratalon ja Nastola-seuran kanssa. Mikkelinpäivän markkinoilla myydään lähiruokaa.

Myllyalueelle paikallinen kotiseutuyhdistys on rakentanut Jauhokaupungin kulttuuripolun, jonka varrella on entisiä käsityöläisten asumuksia. Myllärin mökissä toimii Myllykahvila, jonka terassilla naisliittolaiset nauttivat aurinkoisen kevätpäivän kahvit. Ja saivat samalla virkistävän muistutuksen, miten intensiivistä ja työntäyteistä näiden yhteisöjen elämä on ollut ennen maaseudun autioitumista.

Myllyn ympäristö tarjosi nähtävää myös kasveista kiinnostuneelle. Kosket pysyvät talven yli sulina, joten niiden ympäristön mikroilmasto on suojele monille kasveille, esimerkiksi rantamintulle, rantakukalle ja kurjenmiekalle. •

Eeva Jansson tutkii suden perimää

Torniolainen Eeva Jansson on ensimmäinen Suomen susikannan perimän tutkija.

Eeva Jansson väitteli tämän vuoden toukokuussa harvinaisesta aiheesta: Suomen susipopulaation entisestä ja nykyisestä geneettisestä rakenteesta ja monimuotoisuudesta (Past and present genetic diversity and structure of the Finnish wolf population). Susien geneettistä tutkimista hän jatkaa edelleen.

Eevaa, joka on Suomalaisen Naisliiton Alatornion osaston nuorin jäsen, on tukenut tutkimustyössä Opetusneuvos Hilja Vilkemaan Stipendisäätiö.

Eeva Jansson toivoo, että ihmiset mieltäisivät sudet kuten muutkin petoeläimet ihmisille ja luonnolle tarpeellisiksi.

Kiinnostus biologiaan lukiossa

Eeva Jansson (33) on syntyperäinen torniolainen, vaikka asuu nykyään Oulussa. Hän on käynyt peruskoulun ja lukion Torniossa ja kirjoitti ylioppilaaksi Tornion yhteislyseon lukiosta vuonna 1999. Kiinnostus geneeihin heräsi biologian tunneilla opettaja Markku Välimaan ansiosta. Jo tällöin Eevalle selkeni, että hän lähtee opiskelemaan biologiaa ja genetiikkaa eli perinnöllisyystiedettä, joka tutkii kaikkien elävien olentojen perimää, esimerkiksi ihmisten ja eläinten sukulaisuussuhteita, kasvien jalostusta ja eläinten liikkumista.

Eeva ei päässyt ensi yrittämällä Oulun yliopiston biologian laitokselle, vaan vasta

vuoden päästä. Välivuonna hän opiskeli biologiaa Jyväskylän avoimessa yliopistossa. Biologian perusopinnot hän sai päätökseen vuonna 2006, jolloin valmistui filosofian maisteriksi. Opintoihin kuuluvan pakollisen harjoittelujakson hän suoritti Ruotsissa Uppsalan yliopistossa, jossa tutki Ruotsin ahmakan perimää.

Vaihto-opiskelu Ruotsin Uppsalassa toi Eevan elämään myös miehen, göteborgilaisen Niklas Janssonin, jonka kanssa hänet vihittiin kaksi vuotta siten Tornion kirkossa.

Työpaikkoja vähän tarjolla

Kun Eeva Jansson palasi Ouluun vaihto-opiskelun jälkeen,

yliopistossa oli käynnistymässä tutkimusprojekti Suomen susikannan perimästä. Eeva haki ja pääsi sitä tutkimaan. Samalla hänelle selvisi, että hän jatkaa tätä selvitystyötä tohtorin tutkintoon.

Se toteutui tämän vuoden toukokuussa, jolloin hän väitteli Oulun yliopiston biologian laitoksella Suomen susikannan perimästä. Filosofian tohtoriksi hän valmistui heinäkuussa.

Valmistumisensa jälkeen Eeva on ollut USA:ssa Montanan osavaltiossa viikon intensiivikurssilla opettelemassa uutta tekniikkaa nopeasti kehittyvällä perinnöllisyystieteen saralla. Matkan mahdollisti Opetusneuvos Hilja Vilkemaan Stipendisäätiön apuraha. Eeva toteaa, että kurssi on hyödyksi hänen

Susi (Canis lupus) on Suomessa uhanalainen eläin.

hakiessaan rahoitusta jatkotutkimukseen tai työpaikkaa joko Suomesta, muista Pohjoismaista tai kauempaakin. Perinnöllisyystieteen tutkijalle on eduksi käydä ulkomailla hankkimassa kokemusta eli kypsymässä tieteen tekijänä.

Suomen susien perimä selville

Eeva Janssonin väitöstutkimus on herättänyt laajaa huomiota kotimaisessa ja kansainvälisessä mediassa aina Etelä-Amerikkaa myöten. Se on ensimmäinen laaja selvitys uhanalaisen Suomen susikannan geneettisestä rakenteesta ja historiasta. Siinä on kartoitettu susien geeniperimä kaikista 15 vuoden aikana saatavilla olleesta noin 300 näytteestä, jotka oli koottu Suomesta, Luoteis-Venäjältä ja museokokoelmista. Selvityksen kohteina oli muun muassa perinnöllisen muuntelun määrä ja jakautuminen, sukusiitoksen määrä ja Suomen susikannan

yhitys Venäjän Karjalan susikantaan.

Tutkija kertoo, että selvitys perustuu geenimerkkeihin, joita käytetään esimerkiksi rikosoikeudessa. Geneettisistä sormenjäljistä voidaan seurata yksilön sukulaisuussuhteita ja populaation historiaa. Geneettiset analyysit ovat tärkeitä myös selvittäessä lajien ja populaatioiden elinvoimaisuutta. Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää muun muassa tulevaisuuden kannanhoidossa.

Sudet uhkaavat loppua Suomesta

Eeva Janssonin tutkimus osoitti, että Suomen nykyinen susikanta on perimältään monimuotoinen, mutta selvästi köyhtynyt 1800-luvun loppuun verrattuna, jolloin susia oli huomattavasti enemmän ja samankaltaisempia Venäjän susien kanssa. 1800-luvulla alkanut laaja susien metsästys ja tätä seurannut kannanromahdus yli sadaksi vuodeksi

on jättänyt jälkensä Suomen susien geeniperimään.

Susikanta alkoi toipua 1990-luvun puolessa välissä ja kasvoi nopeasti aina vuoteen 2006 asti, jolloin susia arvioitiin olevan 250. Tämän jälkeen susien määrä on romahtanut, ja viimeisimmän RKTL:n arvion mukaan susia on vain 120-135. Eikä uusia susia ole tullut Venäjänkään puolelta, sillä siellä sudet on metsästetty lähes loppuun.

Romahdus näkyy susikannan perimässä, jossa geneettisen muuntelun määrä on aiempaa vähäisempi ja susien sukusiitos yleisempää.

Läheinen sukusiitos voi aiheuttaa tutkijan mukaan morfologisia kehityshäiriöitä ja luuston epämuodostumia sekä heikentää kykyä tuottaa lisääntymiskykyisiä jälkeläisiä.

Tämä tarkoittaa, että tulevaisuudessa Suomen susien kyky selvitä ja sopeutua on vaarassa, ellei susiviha vähene. •

Kulttuuri lisää elämänlaatua ja hyvinvointia

– **Harva meistä** tulee ajatelleeksi, miten paljon taide ja musiikki vaikuttavat ihmisen fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin, terveydenhoitopalveluihin erikoistunut filosofian tohtori **Eija Jumisko** totesi marraskuussa Naisliiton Alatornion jäsenillassa, jonka teemana oli kulttuuri, terveys ja hyvinvointi.

Tutkimustulokset kertovat kuitenkin vääjäämättä, että kulttuuri edistää terveyttä. Tämä on asiantuntijan mukaan tärkeää, sillä lääketiede ei kykene tehokkaasti vaikuttamaan kaikkiin terveyden taustatekijöihin. Kun normaalia vanhenemista, yksinäisyyttä ja väsymystä lääkitään, ihmiset vieraantuvat muista hoitokeinoista.

– Jos terveyteen lasketaan sopeutuminen, ymmärtäminen ja hyväksyminen, taiteella voi olla enemmän annettavaa kuin lääketieteellä, Eija Jumisko huomautti.

Hyvinvointi ja elämänlaatu lisääntyvät tutkimusten mukaan kulttuuritoiminnan myötä. Osallistumalla kulttuuriharrastuksiin ihminen tuntee kuuluvansa itseään tukevaan yhteisöön, saavuttavansa jotakin tärkeää ja hallitsevansa tilanteita ja ympä-

Eija Jumiskon mukaan aktiivinen kulttuuriharrastaminen pidentää elinikää.

ristöään paremmin. Itsetunto vahvistuu taide- ja kulttuuriharrastuksista saatujen uusien kokemusten, kommunikoinnin, avoimuuden ja empatian myötä. Kulttuuriin osallistumisen on todettu vaikuttavan stressitasoonkin muun muassa verenpaineen laskuna ja virkistävän muistia ja aivojen toimintaa. Myös luonto ja rakennettu, ns. hoitoympäristö, lisäävät hyvinvointia.

Eija Jumiskon esitelmä viritti kuulijoissaan runsaasti mielipiteitä erityisesti ikäihmisten kotihoidosta laitoshoidon sijaan. Tornion kaupungin hyvinvointipalvelujen tavoitteena onkin kotihoidon määrän kasvattaminen. Myös valtiovalan toivotaan säilyttävän kansalaisopistojen kulttuuritarjonnan ennallaan. •

Hiljan matkakassa vaeltajaksi valittu

*Missä Naisväki
siellä
nykyisyyden näyt näki.*

*Aatteet, aloitteet kulki.
Kantajansa kera myös suunsa sulki.*

*Suunnitelmat suuret aikaa antavaa odotti,
kummankin selkää se kulutti.*

*Nyt kassi historian muisto
kuin kaunein viherpuisto.*

*Me siinä samoillen,
korttia tutkien.
Omaan kassiimme
sen siunauksen poimien.*

Naisliiton kokousantia

*Naiset nuo kekseliäät.
Naiset nuo toimeliaat.*

*Naiset ennakoi.
Naiset aktivoi.*

*Naiset tahtoo tietää,
mitä voi sietää.*

*Missä vain muutos on tulos,
jo jumiutuneesta ulos.*

*Sydämet saa eliksiiriä.
Aivot hierontaa, pisanan viiniä.*

*Ideaperhoset lentäköön.
Kaikki kukat loistakoon*

*Kanssasiskojen seurassa,
värien sinfoniaa joka aurassa.*

Kristiina Haukkamaa

kirjaviisaat

Merete Mazzarella

ELÄMÄ SANOIKSI

suom. Rajja Rintamäki

Tammi 2013

Elämän käännekohtissa moni haluaa katsoa taaksepäin ja yrittää ymmärtää mennyttä. Ja myöhemmin, vanhempana, moni haluaa muodostaa elämästään kokonaisnäkemys ja kertoa elämäntarinansa – joko itselle tai jälkipolville. Joko kirjallisesti tai suullisesti. Siinä tämän kirjan syntyidea.

Oman elämäntarinan luomiseen ei ole aina tarvittu edes kirjoitustaitoa. USA:n länsirannikolla, eräässä Seattlen museoista säilytetään noin puolentoista metrin mittaista nuoraa, jossa on milloin tiheämmässä, milloin harvemmassa solmuja. Vitriinin teksti kertoo, että nuora on kuulunut muinoin intiaaninaiselle ja että heimon

kirjaviisaat

jokaisella naisella on ollut oma nuora, johon hän teki solmun aina kun hänen elämässään tahtui jotain merkittävää.

Mitä solmut merkitsivät? Ensimmäisiä kuukautisia? Kihlausta? Häitä? Synnytyksiä? Perheenjäsenten kuolemantapauksia?

Vai joitain hyvin henkilökohtaisia kokemuksia? Kuten ylpeyttä harvinaisen kauniista käsityöstä? Iloa harvinaisen kauniista päivästä, harvinaisen kauniista maisemasta? Rakastumista?

Sitä emme tiedä, mutta joka tapauksessa intiaaninainen oli muodostanut yleiskuvan elämästään. Sen mekin joudumme muodostamaan, kun mietimme mikä omassa elämässämme on ollut niin merkittävää, että siitä kannattaa kertoa.

Kirjailijan vastaus on rohkaiseva: Jokainen meistä on jotain ja meillä on oikeus kertoa mitä olemme. Jokainen kirjoittaa elämäntarinansa omasta näkökulmastaan, siitä elämästä jonka on itse elänyt.

Mutta mistä aloittaa? Ei tarvitse aloittaa alusta. Kuka edes tietää mikä on alku? Oma syntymä? Vai vanhempien syntymät? Vai mennäkö vielä kauemmaksi? Ei, aloittaa voi mistä tahansa mikä eniten polttelee. Tärkeintä on aluksi vain rikkoa valkoisen paperin, tai tietokoneen näytön, tyhjiys. *Tekstin täytyy päästä virtaamaan. Täytyy ymmärtää, että tämä on vain alkua, että tämä on vain luonnos, jota työstetään myöhemmin. Täyden elämän-*

tarinan rakentaminen on pitkä prosessi, johon kuuluu loputtomasti käännteitä ja hienosäätöä.

Kun näitä ensimmäisiä ajatuksia ja muistoja on kertynyt pieni nivaska, ne kannattaa lukea läpi ja yrittää järjestää kronologisesti. *Niin tehdessä voi jo aavistaa elämänsä punaisen langan, josta voi ottaa kiinni ja kehitellä sitä edelleen.*

Omaan elämäntarinaansa syventyessä tulee väistämättä vastaan kysymyksiä, joihin toivoo apua. Kuten esimerkiksi: Miten lapsuudenmuistot pitäisi kertoa? Pitääkö niissä käyttää johdonmukaisesti lapsen näkökulmaa? Mikä on perheen merkitys? Milloin ihmisestä tulee aikuinen? Miten minuus rakentuu? Kirjailija auttaa ja opastaa.

Tekstin konkreettiset yksityiskohdat ovat kuitenkin ne, jotka herättävät elämäntarinan eloon. Ne tuovat silmiemme eteen jokapäiväisen arjen ja luonnehtivat arjessa eläviä ihmisiä. Miltä koti näytti? Millaiset olivat perheen rutiinit? Mitä perhe teki yhdessä? Miten juhlia ja lomia vietettiin? Mitä harrastettiin? Millaisia ruokia syötiin? Miten pukeuduttiin?

Ja laajemmin. Mistä perheestä puhuttiin? Tai päinvastoin: Mistä ei puhuttu? Mitkä olivat vaiettuja perhesalaisuuksia?

Monelle muistelmakirjailijalle kaikkein vaikeinta kuvattavaa on yksityiselämä. Eräs Mazzarellan kirjoituskurssilla ollut uraa luova mies kirjoitti yksityiselämästään lakonisesti: ”Perustettiin perhe.” Kirjailija toteaa siihen: *Käy sääliksi ihmi-*

siä, joista ei ole kerrottu. Kun ajattelee, miten paljon tilaa useimmat elämäkertomukset antavat kertojan lapsuudenperheelle, tuntuu oudolta, että niin vähän tilaa annetaan sille perheelle, jonka he ovat itse perustaneet.

Työelämä on toinen elämänalue, jota ei kuvata läheskään siinä mitassa kuin se ansaitsi. Varsinkin miespuolinen muistelijä kertoo mielellään saavutuksistaan ja kunniamerkeistään mutta ei juuri mitään konkreettista työstä, jota hän on tehnyt päivästä toiseen. *Eikö sitä tahতোisi tietää sen mikä on tehnyt hänen työnsä mielekkääksi? Tai miten hän on aikanaan valinnut ammattinsa? Tai millaisia esikuvia hänellä on ollut?*

Työelämä johdattaa usein saumattomasti kuvaamaan yhteiskuntaa. Senkin kehityksestä kannattaa kirjoittaa.

*

Merete Mazzarellalla on vahva näkemys kirjallisuuden merkityksestä tässä työssä: Sen joka haluaa kirjoittaa, täytyy myös lukea. *Tai kuten Stephen King asian ilmaisee: "Jos sinulla ei ole aikaa lukea, sinulla ei ole aikaa (eikä työkaluja) kirjoittaa."* Ja hän selittää mitä tarkoittaa: "Lukeminen on tärkeää perimmältään siksi, että se tekee kirjoittamisen työnä tutuksi ja luontevaksi [...] Jatkuva lukeminen ilmaisee sinut jonnekin (tiettyyn mielentilaan), missä voit kirjoittaa immokkaasti ja kiusaantumatta. Samalla lukeminen kartuttaa jatkuvasti tietojasi siitä, mitä on tähän mennessä tehty ja mitä ei ole tehty, mikä on kulumutta ja mikä tuoretta, mikä toimii ja mikä vain elää kituutta kirjan sivulla ellei ole jo kuollut."

Jotkut pelkäävät menettävänsä lukemalla omintakeisuutensa kirjoittajina, mutta asia on päinvastoin. Merete Mazzarellan mielestä lukemalla näkee uusia mahdollisuuksia. Myös oman elämäntarinansa kirjoittamiseen.

– Marja-Leena Jaakkola

Pauliina Rauhala
TAIVASLAULU
Gummerus 2013

Taivaslaulu soi. Sen tahtipiukkona on elämänlangan hennonvahva värinä. Soinnukkaat, huiluiset äänet soivat herkän-suloisen äiti-lapsisuhteen. Pienet linnunpoikaset kurkkivat

sirkuttaen turvallisesta pesästä vanhempien huolehtivassa ohjauksessa. Nainen keinui keveästi ja huolettomasti ja lauloi pienin sylissään, keskimmäinen viereisessä keinussa. Hän nousi pääskynä livertämään kotipihan sinitaivaalle.

Vanhoislestadiolaisen uskon raskain risti on rajoittamattoman lisääntymisen vaatimus. Se määrittää täysin perheiden ja etenkin naisen elämän. Jumalan, vaativan Isän, auktoriteetti on pelkoa ja uhkakuvia. Kuka ymmärtää heikompaa! Moni nainen ei ole elämässään juuri mistään itse päättänyt, ja ajatuksetkin on pitänyt usein salata. Turvallinen ja läheinen uskovien yhteisö ei ole yhtenäinen. Sen äidit ovat oman jakamisensa kanssa suurten kysymysten edessä.

Pauliina Rauhalan Taivaslaulu on ansaitusti saanut paljon huomiota. Viljan, kirjan kertojan kipeänkaunis hapuilu, tus-

ka, ristiriitaiset sävelet kuljettavat kerrontaa. Tuomiopäivän pasuunan paino näkyy Viljan ja Aleksin rakkauden puntarissa.

Kirjan teksti ei osoita sormella. Viljan henkilökohtainen pohdinta on syvällistä painia. Hänen läheisellä uskonsiskolla ja arjen tuella, pullaa leipovalla Maarialla on kuuliaisempi jumalasuhte.

Pauliina Rauhalan kieli on vahvaa, lyyristä, jossa ajattelua aktivoidaan kielikuvin. Kun on kyse henkilökohtaisen uskon pohdinnasta, on Raamatun lainausten mukanaolo välttämätön. Viljan ja Aleksin usko on yhteinen, myös sen tulkinta. Aleksin ajatukset vaimoaan kohtaan ovat kauniit ja ymmärtävät.

Kirjan kieli luo tunnelman, jonka ei haluaisi rikkoontuvan mihinkään brutaaliin.

Pikkutyttöjen barbileikeissä puhuu arki, niin kuin se olis ja ne sen tekis. Tämä on teos, jossa lukija kokee oikeudenmukaisuuden voiton. Monet asiat jäävät tavallaan odottamaan jatkoa. Niin läheiseksi Viljan ja Aleksin perhe tuli.

– Kristiina Haukkamaa

Emmi Itäranta
TEEMESTARIN KIRJA
Teos 2012

Emmi Itäranta kuuluu suomalaisten nuorten kirjailijoiden valiojoukkoon. Hän on kolumnisti ja kaksinkertainen maisteri, joka työskentelee Kentin yliopistossa Canterburyssa. Hänen

tekstejään on julkaistu science fiction -lehdessä ja antologioissa Suomessa ja Iso-Britanniasa. Teemestarin kirja on Emmi Itärannan esikoisteos, mutta se on viisas ja kypsä kirja. Hän on tämän vuoden Tähtivaeltaja-palkintoehdokas, ja on saanut kirjastaan jo Nuori Aleksis -palkinnon tänä ja Kalevi Jäntin kirjallisuuspalkinnon viime vuonna. Sitä edellisenä vuonna hän voitti scifi- ja fantasiakirjapalkinnon. Teemestarin kirja on hänen esikoisteoksensa, mutta se on viisas ja kypsä kaunokirjallisuutta edustava kirja.

Kirjassa ihmiskunta sinittelee veden puutteessa ja veden käyttöä kontrolloivan joukon vallan alla. Vettä väärin käyttävien tai piilottelevien kotien oviin ilmestyy maalattu sininen rengas, ja asukkaat katoavat merkillisellä tavalla. Aivan kuten juutalaiset toisen maailmansodan aikana. Vesileileihin ostetaan torilta vettä, ja määrät merkitään tarkasti ylös. Vesi on maksuväline.

Puhutaan entisajasta, hämärän vuosisadasta, jolloin elämä oli toisenlaista. Siitä löytyy muovihaudasta kummallisia todisteita, rikkonaisia esineitä, joista löytäjät toteavat tyyneen rauhallisesti, että niitä ei ole edes tarkoitettu kestäämään. Muutama nauhan pätkä kertoo ihmeellisestä historiasta. Kirjat ovat harvinaisia. Ajetaan helipyörillä, osittain aurinkokennoilla toimivilla, osittain poljettavilla kulkuvälineillä, roihukärpäset lyhdyissä tuovat

valoa. Metsät ja järvet ovat varjeltuja, niiden lähelle ei ole lupa kenen tahansa mennä.

Teemestari on arvostettu henkilö. Teerituaaliin pystyvät osallistumaan enää vain vaikutusvaltaiset henkilöt. Tee tarvitsee raikasta vettä, ja sen lähde herättää suuren epäilyn. Teemestari siirtää salaisuuden tyttärelleen, mikä on ennenkuulumatonta. Teemestari piti olla mies.

Toinen lukeminen syventää nautintoa, jonka kirjan teksti tuottaa. Se on konstailematonta ja kaunista, usein lakoniseni toteavaa. Pitkin matkaa löytyy upeita helmiä, suurta elämänsä viisautta ja arjen kauneutta, vaikka puutarha on kivipuutarha, ilma on kuiva ja pölyinen ja paarmoilta on koko ajan suojauduttava hupuin. Kauneus ja rumuus löytyvät ihmisten sisästä. Kirja on eräänlainen moraalityttö, se kertoo siitä jäljestä, minkä ihminen jättää maailmaan. Tästä huolimatta se on kaunis kirja.

– *Tuulikki Ritvanen*

Maritta Pohls

KORKEASTI KOULUTETUT NAISET

Suomen Akateemisten Naisten Liiton

historia

SKS 2013

Suomen Akateemisten Naisten Liiton piirissä on sen 92 toimintavuoden aikana kirjoitettu useita katsauksia ja historioita, viimeksi vuonna 1997 liiton

75-vuotisjuhlakirja. Silti tutkimuksellista historiateosta on toivottu – ja nyt myös saatu, kiitos naisen aseman kehitystä tutkineen historioitsijan, filosofian tohtori Maritta Pohlsin. Apuna hänellä on ollut historia-toimikunta, johon kuului neljä kansainvälistä ja suomalaista naisasiantuntijaa: professorit Marjatta Hietala ja Aura Korppi-Tommola sekä maisterit Pirkko-Liisa Enäjärvi-Jantunen ja Riittamaija von Weissenberg-Hartiala.

Uusi historia on tuhti tietoteos. Se sisältää yli 300 sivua luettavaan asuun pureskeltua tutkimustietoa naisen asemasta ja sen edistymisestä maailmalla ja meillä. Vaikka asiat ovat pääosin tuttuja naisasiaan perehtyneelle, on mukava kerrata, miten nainen on vuosikymmenten kuluessa vakiinnuttanut asemansa yhteiskunnassa ja verkostoitunut. Ja ihmetellä, miksi korkeasti koulutetun naisten pääsy vakituiseen virkaan tai työsuhteeseen ei ole edelleenkaan helppoa, vaikka takana olisi tohtorintutkinto tai kaksi.

Eniten minua kiinnosti kirjan loppupuolella oleva kirjoittajan pohdinta, mikä saa yhdistyksen elämään. Kysymys on Akateemisten Naisten Liitolle elintärkeä, sillä sen jäsenyhdistysten ja samalla niiden jäsenten määrä on parinkymmenen viime vuoden aikana huomasti vähentynyt. Kun jäseniä oli vuonna 1990 lähes 2 400, heitä on tällä hetkellä vain runsas tuhat. Yhdistysten määrä on sa-

maan aikaan vähentynyt 35:sta 16:een.

Akateemisten Naisten Liiton jäsenmäärän miinusmerkkien kehitys ei ole yllätys, sillä sama laskeva suuntaus on ollut lähes kaikissa naisjärjestöissä. Esimerkiksi omassa, Suomalaisessa Naisliitossa, on jäseniä ollut enimmillään parituhatta ja osastojakin lähes 60. Nyt jäseniä on nippa nappa 500 ja osastoja on seitsemän. Niinpä luin kiinnostuneena, mikä saa yhdistyksen elämään vuodesta ja vuosikymmenestä toiseen.

Kirjoittajan mielestä kes-tävän toiminnan salaisuus on yhdistyksen perusrakenne, joka kantaa sen vaihtelevien aikojen läpi. Suomen Akateemisten Naisten Liiton ja sen jäsenyhdistysten rakenne nojaa kolmeen peruspilariin: toimintaan kansainvälisesti, kansallisesti ja omalla paikkakunnalla. Yhdistyksen hengissä pysyminen korreloi tämän kolmiyhteyden elävyyden kanssa. Eli miten yh-

distys osallistuu keskushallintoon, sisällölliseen yhteistyöhön ja kansalliseen seminaaritoimintaan sekä miten keskinäinen tiedonvaihto toteutuu.

Maritta Pohlsin selvityksen mukaan paikallisyhdistyksen elinvoimaisuuteen vaikuttaa ratkaisevasti osallistuminen kansallisen liittotason hallitustyöskentelyyn, liiton sisällöllisten tavoitteiden seuraaminen, liiton järjestämiin tapahtumiin osallistuminen ja niiden järjestäminen sekä jäsenlehden toimittaminen ja siihen aktiivisesti kirjoittaminen.

Tämä kaikki ei kuitenkaan vielä takaa yhdistyksen elinvoimaisuutta. Se voi saada uusia ja ennen kaikkea uudenlaisia jäseniä vain, jos niiden toiminta on aktiivista, ajanmukaista ja ulospäin suuntautuvaa. Pelkästään jäseniä sivistävä ja viihdyttävä yhteistoiminta ei pitkän päälle riitä pitämään toimintaa yllä. Tarvitaan jokin konkreettinen, puhutteleva kohde. Myös yh-

teistyö muiden järjestöjen kanssa pitää yhdistyksen elinvoimaisena.

Nämä ajatukset ovat ajan-kohtaisia muissakin järjestöissä kuin Akateemisissa Naisissa, myös omassa yhdistyksessämme, Suomalaisessa Naisliitossa. Samoin kirjan viimeinen lause *Järjestöjen tehtävä on tehtävä maailma paremmaksi paikaksi elää.*

– Maija Kauppinen

*Toivotamme
Minnan lukijoille
rauhallista joulua ja
antoisaa uutta vuotta.*

KOONNUT: MAIJA KAUPPINEN

KAUPPA-LOPO JA TYÖMIEHEN VAIMO NÄYTTÄMÖLLE

Minna Canthin syntymästä on ensi vuonna 170 vuotta. Juhlavuoden avaa Jyväskylän kaupunginteatteri, joka tuo tammikuussa näyttämölle Kauppa-Lopon. Näytelmä pohjautuu Minna Canthin samannimiseen, vuonna 1889 ilmestyneeseen novelliin, joka kertoo kiertävästä ja varastelevasta, ulkonäöltään vastenmielisestä mutta hyväsydämisestä kauppiasta. Aihe oli läheinen kirjailijalle, sillä hän oli loistava kauppias kuten Kauppa-Lopo, vaikkakin hänen kauppiasuraansa pidettiin tuolloin naiselle sopimattomana, ”epäkristillisenä emansipatsioonina”. Näytelmän ohjaa ja käsikirjoittaa **Tuija Töyräs**, ja se on sijoitettu Jyväskylään, nuoren Minnan (kuvassa) kaupunkiin.

Yhteiskunnan vähäosaisia kuvaa myös Työmiehen vaimo,

kertomus nuoresta perheestä, jossa mies tuhlaa vaimonsa omaisuuden, tuhoaa tämän maineen ja lopulta terveydenkin. Näytelmä saa helmikuun puolivälissä ensi-iltansa Avoimissa oivissa **Heini Tolan** ohjaamana. Kun näytelmä ilmestyi 1885, se aiheutti valtavan kohun yhteiskuntakriittisyydellään. Minnan verbaalinen ruoska oli iskenyt liian lujaa räikeään kaksinaismoraaliin, epäoikeudenmukai-

siin valtarakenteisiin ja lainsäädäntöön.

Moni asia on muuttunut siten Minna Canthin ajan, mutta Kauppa-Lopon ja Työmiehen vaimon herättämät asiat puhuttavat suomalaisia edelleen: Miten autamme syrjäytyneitä? Mitä on yhteisöllisyys? Mitä tapahtuu, jos kuilu menestyjien ja putoajien välillä kasvaa? – Kuva: Anita Lyyra.

NAISEN LAUKKU ON MAHDOLLISUUKSIA TÄYNNÄ

”Miksi äidin pitäisi olla pullantuoksuinen? Äiti voi olla myös maailmanparantajafeministi.”

Sitaatti FT **Maritta Pohlsin** juuri ilmestyneestä oppaasta päättäviin asemiin haluaville naisille ja sijoitettu aukeamalle, jossa feminismin ikonin, kuniapuheenjohtajamme **Leena Krohnin** kolme tytärtä kertovat eväistä, mitä työssä käyvä feministiäiti antoi heille. **Irina**, elokuvasäätiön toiminnanjohtaja kiittää äitiään, että sai pitää oman temperamenttinsa, Hel-

singin kaupunginvaltuutettu Minerva hyvästä itsetunnosta ja teatteriohjaaja **Katja** siitä, että äiti antoi moraalisen selkärangan ja ohjasi lukemaan. Itse **Leena** kertoo saaneensa feministisen herätyksen Minna Canthin teoksista.

Näiden neljän naisen lisäksi oppaassa, nimeltään *Laukkusi on täynnä mahdollisuuksia*, esitellään naisia, jotka ovat Krohnin naisten tavoin tiedostaneet, että puolet vallasta kuuluu heille ja ovat siihen myös tart-

tuneet. Heitä ovat sisäasiainministeriön kansliapäällikkö **Päivi Nerg**, vähemmistövaltuutettu **Eva Biaudet**, maakuntajohtaja **Anita Mikkonen**, pörssiyrityöiden hallituksissa istuva **Maija-Liisa Friman**... Mukaan on päässyt myös kolme nuorta naista, kansainvälisen AIESEC-järjestön johtotehtävissä toimineet **Helena Rebane**, **Kira Anttila** ja **Sofia Pohls**.

Oppaan on kustantanut Naisjärjestöjen Keskusliitto.

SUOMALAISEN NAISLIITON HALLITUS UUSIUTUI

Naisliiton syyskokouksessa Hämeenlinnassa Liiton hallitus uusiutui. Uudeksi puheenjohtajaksi valittiin **Kirsti Ojala** Oulun osastosta, varapuheenjohtajaksi **Marja-Riitta Tervahauta** Alatornion osastosta sekä hallituksen jäseniksi **Kirsti Pohjonen** kahdeksi ja **Maija Kauppinen** yhdeksi vuodeksi, molemmat Helsingin Osastos-

ta. Kuvassa ensi vuoden hallitus: **Liisa Temisevä** (vas.) Jyväskylän osastosta, **Raija Hakkarainen** Vaasan Naisklubista, **Heli Eskolin** Hämeenlinnan osastosta, Maija Kauppinen, Kirsti Ojala ja Kirsti Pohjonen. Kuvasta puuttuvat Helsingin Osaston **Marja-Leena Jaakkola** ja Marja-Riitta Tervahauta. – Kuva: Ritva Rundgren .

YLEISURHOOLLISUUSMITALI NAISASIANAISILLE

Taiteilija **Katariina Guthwert** on suunnitellut yleisurhoollisuusmitalin, jolla voi sekä onnitella että palkita kuten Naisliiton Helsingin Osasto teki ojentaessaan Liiton ensimmäisen Minna Canth -mitalin puheenjohtajuutensa vuoden lopulla päättävälle **Maija Kauppiselle**.

Yleisurhoollisuusmitalin ydin on satiiniruu- sukkeeseen kiinnitetty kuva ihmisestä, jota korun antaja tai kantaja ihailee. Sen avulla kuka tahansa voi ilmaista kunnioitusta tärkeälle ihmiselle elämässään, kertoa arvostavansa häntä ja tuoda esiin omia ihanteitaan. Mitalit valmistetaan Suomessa ja niitä myydään design- ja museomyymälöissä. – Kuva: Ritva Rundgren.

AIKAMME LARIN PARASKE

Kalevalaisten Naisten Liitto myöntää vuosittain hyvälle puhujalle, mestarilliselle sanan taitajalle Larin Paraske -palkinnon. Tänä vuonna sen sai vapaa kirjoittaja **Kaarina Hazard**, rohkeasti päivänpolttaviin kysymyksiin kantaa ottava feministi. Palkinto luovutettiin Helsingin Kirjamesuilla.

LINNAN AARTEITA VAASASSA

Pohjalaisilla on nyt mainio tilaisuus nähdä alla oleva Adolf Bockin maalaus Jääkärien tulo Vaasaan (1938) ja sen ohella kymmeniä muita Presidentin linnan maalauksia, jotka ovat korjausta paossa ja ensi kertaa esillä pääkaupunkiseudun ulkopuolella. Tikanojan taidekotiin kootun näyttelyn ytimenä on autonomiamme aikana hankittu keisarillinen kokoelma sekä teokset, mitkä Ateneumin taidemuseo on tallettanut itsenäisyyden aikana Presidentin linnaan. Esillä on maalauksia, rintakuvaveistokset Suomen presidenteistä ja heidän puolisoistaan maalatut muotokuvat.

Näyttelyn on tuottanut Ateneumin taidemuseo tasavallan presidentin kanslian kanssa, ja se on avoinna 16. helmikuuta 2014 saakka ti-su kello 12–17.

SUOMALAINEN NAISLIITTO

HALLITUS

Maija Kauppinen, puheenjohtaja
Arvi Kariston katu 15 as. 12,
13100 Hämeenlinna

Kirsti Ojala, varapuheenjohtaja
Hannulantie 3, 90230 Oulu

Marja-Riitta Tervahauta,
rahastonhoitaja
Kulleronkatu 1 A 9,
95430 Tornio

Heli Eskolin
Porttiniementie 13,
13210 Hämeenlinna

Raija Hakkarainen
Salmikatu 3-5
65200 Vaasa

Marja-Leena Jaakkola
Kauppalantie 17 A 1,
00320 Helsinki

Liisa Temisevä
Eräpolku 5, 41470 Rutilahti

OSASTOJEN PUHEENJOHTAJAT

Alatornio
Marja-Riitta Tervahauta
Kulleronkatu 1 A 9, 95430 Tornio

Helsinki
Sirpa Tuisku
Maitorpankulma 7 J 26,
01700 Vantaa

Hämeenlinna
Maija Kauppinen
Arvi Kariston 15 as. 12,
13100 Hämeenlinna

Jyväskylä
Liisa Temisevä
Eräpolku 5, 41470 Rutilahti

Lahti
Irma Laurén (vpj)
Lahdenkatu 18 A 3, 15140 Lahti

Oulu
Tiina Tervaskanto-Mäentausta
Sauvatie 11, 90230 Oulu

Vaasa
Seija Lähdemäki
Rantakatu 11 A 7, 65100 Vaasa

JOKAINEN ON LAULUN ARVOINEN

**Suomalaisen Naisliiton ja sen Helsingin
Osaston ajankohtaisseminaari 1.2.2014 kello
12 –16 ravintola Kaisaniemessä Helsingissä**

OHJELMA

11.30 Ilmoittautuminen

12.00 Avaus
Suomalaisen Naisliiton puheenjohtaja Kirsti Ojala

Tiedustelu-upseerin vaimo
filosofian lisensiaatti Johanna Parikka Altenstedt

Isoäitini silkkihuivi
filosofian tohtori Erkki Wuolijoki

13.40 Lounas
perinteinen lohikeitto (vaihtoehto)
kahvi/tee ja Runebergin torttu

14.30 Kaarisillan nainen
filosofian tohtori Mikko-Olavi Seppälä

Elämäni tarinat
kirjailija Märta Tikkanen

Päätös
koulutustoimikunnan puheenjohtaja
Marjukka Helenius

Seminaarin juontaa koulutustoimikunnan jäsen
Nappu Rouhiainen

Seminaarin osallistumismaksu on 30 euroa. Hintaan sisältyvät keittolounas ja kahvi/tee tortun kera. Sitova ilmoittautuminen sähköpostilla (mieluummin) osoitteeseen naisliitto@kolumbus.fi tai tekstiviestillä/puhelimitse 0440 699 277 ja maksu Liiton tilille FI28 1574 3000 0239 35 viimeistään keskiviikkona 15. tammikuuta, maksuviite 31943. Kerro tällöin myös mahdollinen ruoka-allergia.

KAUPPA ≈ LOPO

UUSI JUUREVA KANSANMUSIIKKINÄYTELMÄ ENSI-ILLASSA 18.1.2014
Minna Canthin novellin pohjalta dramatisointi ja ohjaus Tuija Töyräs

JYVÄSKYLÄN
KAUPUNGIN
TEATTERI

Vapaudenkatu 36, Jyväskylä
Lippumyymälä, p. 014 266 0110
Löydymme myös Facebookista!

Liput teatterin lippumyymälästä 26 € / 24 € / 18 €

lippu.fi + **0600 900 900**
1,98 €/MIN. + PVM

Liput Lippupisteestä 28,50 € / 26,50 € / 20,50 €

www.jyvaskyla.fi/kaupunginteatteri